

LOKAKUU 2020

3

TEEMA
TILAT

CRUX

KIRKON AKATEEMISET AKI R.Y.

Kohdataanko verkossa?

s. 16

- ▶ **Sopimusneuvotteluissa saavutettua** s. 6
- ▶ **Helsingin yliopisto tutkii ja opettaa kaupunkiteologiaa** s. 38

VERKOSSA

Ansioturvan tulisi kuulua kaikille

Hiljaisuus on
harras tila. Se on
avoin, mutta ei
mitään sanomaton
- jos kuuntelemme.

– Päivi Huuhtanen

MINNA RAASSINA

AKIN JA KANTTORI-URKURILIITON
PUHEENJOHTAJA
minna.raassina@evl.fi

Liitto tuo turvaa

Kevään liittokierros sai AKI-yhteisön osalta päätöksensä kesäkuun alussa, kun saavutettiin neuvottelutulos Kirkon virka- ja työehtosopimuksesta. Sopimuksen voimassaoloaika on 1.4.2020–28.2.2022, ja sovitut palkankorotukset vastaavat yleistä tasoa. Sopimus sisältää myös työajatonta työtä koskevan merkittävän uudistuksen: korvaukseksi arkipyhänä tehdystä työstä kuuluu elokuun alusta 2020 lukien antaa työntekijälle lisävapaapäivä. Täten suuri joukko kirkon työntekijöitä pääsee arkipyhinä tehtävän työn osalta lähemmäs yleistä korvaustasoa. Sopimuksen myötä myös kiky-lisätyöstä luovutaan 1.1.2021 lukien.

Kesän aikana virisi keskustelu ansiosidonnaisen työttömyysturvan laajentamisesta niillekin palkansaajille, jotka eivät ole minkään työttömyyskassan jäseniä. Tämänhetkinen käytäntö tuntuukin kaipaavan päivittämistä. Työttömyyskassat maksavat ansio-osasta 5,5 % osuuden, kun valtaosa, 55–58 % kustannetaan kaikilta työnantajilta ja työntekijöiltä perittävillä työttömyysvakuutusmaksuilla ja lopun maksaa valtio. Ansio-osuus siis rahoitetaan lähes valtaosin yhteisesti, mutta turvaan ovat oikeutettuja työttömyyskassojen jäsenet, n. 85 % palkansaajista. Vaikka kassaan liittyminen on vapaaehtoista ja kaikille mahdollista, osa palkansaajista jättäytyy tämän mahdollisuuden ulkopuolelle.

Ansioturvan laajentamisesta on esitetty erilaisia vaihtoehtoja, esimerkiksi työttömyyskassan jäsenyyden muuttaminen kaikille palkansaajille pakolliseksi. Toinen vaihtoehto, työttömyyskassajärjestelmän purkaminen ja uuden kaikkia koskevan ansio-osan yhdistäminen työttömyysturvan perusosaan, säästäisi hallintokuluja ja yksinkertaistaisi järjestelmää.

Työttömyyskassajäsenyys on tärkeä syy kuulua liittoon, muttei ehkä kuitenkaan niin ratkaiseva kuin helposti tunnutaan ajattelevan. AKI-liittojen jäsenkyselyn 2016 mukaan ammattiliittoon kuulumisen tärkein syy oli ansiosidonnainen työttömyysturva 25,1 %:lle vastanneista. Muita tärkeimpiä syitä miltei yhtä suurelle jäsenosuudelle olivat ammattiliiton antama yleinen turvallisuus (18,5 %) ja liiton mahdollisuudet ajaa ammattikunnan etuja (17,2 %). Kyselyn tulokset ovat luettavissa kotisivuillamme: www.akiliitot.fi -> Tutkittua tietoa.

Joka tapauksessa työttömyysturvan laajentaminen lisää sen järjestämisen kustannuksia. Rahoitusratkaisuksi on esitetty työttömyysturvan tason laskemista tai työttömyysvakuutusmaksun korottamista. Työnantajan sivukulujen korottaminen ei edistä työllistymistä. Toisaalta kunnollinen ja tasapuolinen työttömyysturva kuuluu yhteiskuntamme kulmakiviin ja sen muutoksissa on vältettävä kannustinloukkujen virittämistä. ✕

CRUX

3 | LOKAKUU | 2020

TEEMA: TILAT

- 16 **KOHDATAANKO VERKOSSA?**
Sielunhoitoa virtuaalisilla alustoilla
- 20 **TILANNEHUONE**
Yhteiset ilmiöt yhdessä tilassa
- 24 **MIHIN KIRKKOTILA TAIPUU?**
Liedon keskiaikaisen kirkon remontti alkaa
- 30 **LIVESTRIIMAUS**
Usein esitetyt kysymykset
- 34 **SANAJUMALANPALVELUS
STRIIMILÄHETYKSENÄ**
- 38 **MITÄ ON KAUPUNKITEOLOGIA?**
- 42 **ERI USKONTOJEN RITUAALEJA
KIRKOSSA?**
Ekumeeninen konferenssi Glasgowssa

ARTIKKELIT

- 46 **UUDET YDINOSAAMISKUVAUKSET
KIRKON TYÖHÖN**
- 50 **KAPPALAISEN VIRAN TÄYTTÄMINEN**
- 54 **KASTETILAISUUDESSA**
arvostetaan papin työtä
- 58 **KONFIRMAATIO
KIRKOLLISENA TOIMITUKSENA**
ja kirkon kasvatustyön prosessina

JULKAISIJA
Kirkon akateemiset AKI ry.
Rautatieläisenkatu 6
00520 Helsinki

PÄÄTOIMITTAJA
Merja Laaksamo
Puh. (09) 4270 1506
merja.laaksamo@akiliitot.fi

TOIMITUSSIHTEERI
Heli Meinola
Puh. (09) 4270 1515,
heli.meinola@akiliitot.fi

TOIMITUSKUNTA
Merja Laaksamo, pastori (pj.)
Päivi Helén, kappalainen
Kaisa Iso-Herttua,
oppilaitospastori
Henri Järvinen, nuorten aikuisten pappi
Laura Leipakka,
tapahtumakoordinaattori
Jani Lamberg, kappalainen
Anna Pulli-Huomo, kanttori
Ismo Savimäki, kanttori
Ari Stenman, kanttori

OSOITTEENMUUTOKSET
Tuija Kukkonen
Puh. (09) 4270 1503
tuija.kukkonen@akiliitot.fi

Heli Meinola
Puh. (09) 4270 1515
heli.meinola@akiliitot.fi

TOTEUTUS JA ULKOASU
Otavamedia Oy
Firdonkatu 2 T 151
00015 Otavamedia

KANNEN KUVA
iStock

ILMOITUSHINNAT

Koko	
2/1 s.	380 mm x 255
mm	1 790,- euroa
1/1 s.	190 mm x 255 mm
	1 020,- euroa
1/2 s.	155 mm x 114 mm
	73 mm x 228 mm
	560,- euroa
1/4 s.	101 mm x 118 mm
	330,- euroa
1/8 s.	101 mm x 55 mm
	200,- euroa
takisivu	190 mm x 230 mm
	1 200,- euroa

ISSN 0783-0122

PAINOPAIKKA
PunaMusta Oy

AJANKOHTAISTA

Ajankohtaista edunvalvonnassa	6
NKS2020:sta tulee NKS2021	11
Tulevaisuuden työelämätaitoja oppimaan	11
Kirkon koulutuskeskuksen alkavat koulutukset 2021	12
Papiston päivät 2021	14
Pappisliiton 100-vuotis-historiateos tilattavissa	14

VAKIOT

Pääkirjoitus	3
Päätoimittajalta	10
Sarjakuva	13
Akipedia	15
Puheenjohtajalta	29
Opiskelijavinkkelit	37
Teologiliiton kuulumisia	45
Työntekijän näkökulma	57
Eläkeläisen mietteitä	61

SOPIMUSNEUVOTTELUISSA SAAVUTETTUA

Syksyllä 2019 alkanut neuvottelukierros saatiin päätökseen kesäkuussa. Solmituksi saatiin merkittävimmät julkisen ja yksityisen sektorin työ- ja virkaehtosopimukset seuraavaksi kahdeksi vuodeksi. Palkat nousevat sopimuskauden pituudesta riippuen n. 3,0–3,3 % ja lisäksi kiky-tunnit siirtyvät useimmilla sopimusaloilla historiaan.

JUSSI JUNNI

TOIMINNANJOHTAJA, KIRKON AKATEEMISET AKI R.Y.

Neuvottelukierros uusiksi virka- ja työehtosopimuksiksi alkoi yksityisten alojen osalta jo vuoden 2019 syyskuussa. Ensimmäiset teollisuuden työehtosopimukset olivat umpeutumassa lokakuun lopussa. Vaikutti jo alusta alkaen selvältä, että neuvottelut tulisivat venymään. Neuvottelukierroksen kuuma kysymys, kilpailukyksopimuksen mukanaan tuoma 24 tunnin työajanpidennys näet haluttiin palkansaajajärjestöjen taholta poistaa ja työnantajien taholta säilyttää.

Monella sopimusalalla turvauduttiin valtakunnansovittelijan apuun, kun erimielisyydet näyttivät liian suurilta. Työtaistelujakin nähtiin syksyllä ja vielä tammikuussa. Eikä kyse ollut vain palkansaajien järjestämistä lakoista, vaan eräillä aloilla myös työnantajat ryhtyivät työsulkuihin.

Neuvottelukierroksen yleinen linja

Ensimmäiset neuvottelutulokset saatiin vasta tammikuun alussa. Teknologia-teollisuuden sopimusala toimi niin sanottuna pään-

avaajana, ja tuossa sopimuksessa palkkoja sovittiin korotettavaksi 25 kuukautta kestäväällä sopimuskaudella yhteensä 3,3 %. Tästä 2,7 % oli kaikkien palkkoja nostavaa yleiskorotusta ja 0,6 % työnantajan kohdentamaa järjestelyerää. Sopimuksessa ei myöskään kiky-tunteja enää ollut.

Tästä kului aikaa helmikuun loppupuolelle, ennen kuin neuvottelutuloksia saatiin muilta isoilta sopimusaloilta. Syynä oli se, että ensimmäisenä neuvottelutulokseen päässeillä eräillä teknologia-aloilla oli sovittu kiky-tunneista erikseen irtisanottavalla lisäpöytäkirjalla. Tämän lisäpöytäkirjan oli Teollisuusliitto irtisanonut jo vuonna 2018 niin, että kiky-tunnit poistuisivat ja vanhoihin lyhempiin työaikoihin palattaisiin vuoden 2020 alusta.

Muilla aloilla työajanpidennys oli sovittu muuttamalla varsinaisen työehtosopimuksen työaikoja, joten työajan lyhentäminen edellytti yhteisymmärrystä työnantajapuolen kanssa. Työnantajien viesti julkisuudessa oli, että työajan lyhentäminen tulisi kompensoida – joko alempina palkankorotuksina tai jollakin muulla tavalla, esimerkiksi työaikakorvauksia leikkaamalla.

Hieman ennen koronaepidemian puhkeamista Suomessa saavutettiin neuvottelutuloksia monilla yksityisen sektorin sopimusaloilla. Näistä AKIn jäsenten kannalta merkittävin on kristillisten järjestöjen sopimusala, jonka sisältöä selostetaan tässä artikkelissa myöhemmin.

Sopimusratkaisujen yleinen linja yksityisellä sektorilla oli noudattaa teknologiateollisuuden palkankorotustasoa niin, että sitä skaalattiin alas- tai ylöspäin sopimuskauden

pituutta vastaavasti. Yleiskorotusosuus oli monilla aloilla vähän pienempi, niin että työnantajaerän suuruus oli tavanomaisesti 0,8–1,0 %. Kiky-tunnit pääasiassa poistuivat, mutta useimmissa tapauksissa työnantaja sai joitakin työaikajoustoja vastineeksi.

JUKOn sopimusneuvottelut keväällä

Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO aloitti kaikkien sopimusalojensa (kirkko, kunta, valtio, yliopisto) neuvottelut tammikuussa. Virka- ja työehtosopimukset irtisanoitiin päättymään 31.3.2020. Vielä neuvottelujen alkaessa ei ollut aavistustakaan siitä, millä tavalla koronaepidemia tulisi muuttamaan neuvotteluja.

Kuntasektorilla neuvottelutilanne oli vaikea. Sote ry (entinen Kunta-alan koulutettu hoitohenkilöstö KOHO) oli irtisanonut kunta-alan pääsopimuksen, joka määrittelee muun muassa sopimusrakenteen. Sote ry:n tavoitteena oli saada hoitoalalle oma työehtosopimus, jossa voitaisiin sopia myös muuta henkilöstöä korkeammista palkankorotuksista. Tietävästi hoitohenkilökunta oli valmis suureenkin työtaisteluun tämän tavoitteen edistämiseksi.

Kirkon sopimusallakin oli haasteita. Erimielisyys työaikalain soveltamisesta hengellisessä työssä hankaloitti neuvotteluja. Akava pyysi asiaan näkemystä työ- ja elinkeinoministeriön alaiselta työneuvostolta. Ennen kuin lausunto saatiin, ei Kirkon työmarkkinalaitos ollut valmis edistämään neuvotteluja. Myös kirkon sektorilla turvauttiin ensimmäistä kertaa vuosi-

kymmeniin valtakunnansovittelijan apuun.

Koronaepidemian johdosta neuvotteluja ryhdyttiin käymään maaliskuun alkupuolella etäyhteydellä. Se ei erityisesti helpottanut prosessia. Neuvotteluissa jouduttiin keskittymään kohtuullisen vähään.

Tuloksia kuitenkin saatiin.

Vaikka oli jo tiedossa, että koronaepidemia tulee vaikuttamaan negatiivisesti julkiseen talouteen, saatiin kaikilla JUKOn sopimusaloilla neuvottelukierroksen yleistä linjaa vastaava palkkaratkaisu. Kohdenukset myötilivätkin kirkon sektoria lukuun ottamatta yksityisten sektorien ratkaisuja niin, että yleiskorotuksen osuus oli reilut 2/3 ja työnantajaerän vajaa 1/3. JUKOn sopimukset ovat muutoin voimassa 28.2.2022 asti, mutta yliopistojen työehtosopimus päättyi eräiden muiden yksityisten alojen sopimusten mukaan vasta 31.3.2022.

Työaikoja myös lyhennetään kaikilla sopimusaloilla viimeistään ensi vuoden alusta. Kunta-alalla kiky-tuntien poistaminen kompensoitiin työaikajoustoilla ja lomarahavaapaalla sopimisella; valtiolla puolestaan annettiin työnantajalle oikeus pidentää työaika kolmena viikkona yksinkertaisella tuntipalkalla. Yliopistojen opetus- ja tutkimushenkilöstön vuosityöajassa kiky-tunnit poistuvat osittain; työaika on jatkossa 1 624:n sijaan 1 612 tuntia vuodessa.

Evankelis-luterilaisen kirkon sopimusala

Kirkon sektorin sopimus oli irtisanoitu päättymään 31.3.2020, mutta neuvottelut uudesta sopimuksesta jatkuivat 4.6. saakka. Etäyhteydellä

käytyjen neuvottelujen lisäksi oman haasteensa neuvotteluihin toi kiista uuden työaikalain soveltamisesta kirkon hengellisessä työssä. Tämän näkemyseron selvittämiseen pyydettiin valtakunnansovittelijan ja työneuvoston apua.

Kirkon uusi virka- ja työehtosopimus on voimassa 1.4.2020–28.2.2022. Sopimuskausi on siten 22 kuukautta, jonka aikana toteutetaan kokonaiskustannusvaikutukseltaan 3,0 % palkankorotukset. Nämä vastaavat neuvottelukierroksen yleistä linjaa.

Palkankorotukset toteutetaan 1.8.2020 ja 1.5.2021 kokonaan yleiskorotuksina. Koska tämä tarkoittaa myös taulukkopalkkojen vastaavaa korottamista, korjaantuu vähimmäispalkkojen ostovoima enemmän kuin muilla sektoreilla, joilla yleiskorotuksen osuus sopimuskorotuksista oli pienempi.

Yleisessä palkkausjärjestelmässä korotukset kohdistetaan peruspalkkoihin, jolloin kokemuslisiä ja suoritussisiä ei koroteta ja korotusprosentit ovat 1,5 ja 1,9. Muissa palkkausjärjestelmissä korotetaan kaikkia palkanosia, jolloin korotusprosentit ovat 1,4 ja 1,6. Ylimmän johdon palkkausjärjestelmässä jälkimmäinen korotus voidaan toteuttaa myös kohdennetusti.

Sopimuksessa on otettu huomioon uusi työaikalaki. Työajattomia viranhaltijoita koskeva 6A-luku on siksi uudistettu. Työaikalain noudattamista hengellisessä työssä käsitellään seuraavan otsikon alla.

Kiky-tunnit poistuvat kaikista työ- ja vapaa-aikajärjestelmästä 1.1.2021 alkaen. Työaika siis lyhenee vuoden lopussa entiselleen. Kompensaationa tästä vakinaistettiin yleis- ja toimistotyöaikaa kos-

keva työaikajärjestelmä, joka on ollut kokeiluna voimassa vuodesta 2015 alkaen.

Yleistöyöaika ja toimistotyöaika lyhenevät 30 minuutilla viikossa ol- len jatkossa 38 h 15 min ja 36 h 15 min. Niiltä viranhaltijoilta, jotka jatkossa ovat työajan ulkopuolella, ei jatkossa enää voida ottaa toista vapaapäivää pois.

Työajan ulkopuolella oleville viranhaltijoille/työntekijöille on lisäksi 1.8.2020 alkaen voimassa arkipyhälyhennys, jonka mukaan viranhaltija/työntekijä saa ylimääräisen vapaapäivän kutakin sellaista arkipyhäpäivää kohden, jona hän on työskennellyt olennaisesti samoin kuin muinakin työpäivinä. Ylimääräinen vapaapäivä on annettava saman tai seuraavan kuukauden kuluessa.

Muista muutoksista on syytä mainita oikeus saada tilapäistä hoitovapaata vammaisen lapsen hoitamiseen tämän iästä riippumatta. Ensimmäinen leirivapaapäivä tulee myös jo 1,5 vuorokauden (36 tunnin) leiristä.

Muita muutoksia ovat mm. vuosilomalain edellyttämät lisävapapäivät eräisiin harvinaisiin tilanteisiin, jossa vuosiloma jäisi työkyvyttömyyden johdosta lakisääteistä lyhemmäksi, sekä täsmennyksiä palkanmaksupäiviin palvelussuhteen päättymistilanteissa. Lisäksi sopimuksessa on runsaasti teknisiä päivityksiä (lakiviittauksia, vanhentuneiden termien muutoksia, virheiden korjaamista).

Työajattomuus kirkon hengellisessä työssä

Työajan ulkopuolella voivat jatkossa olla vain uskonnollisia toimituksia suorittavat viranhaltijat/työntekijät (ryhmä 1) sekä viranhaltijat/työntekijät, jotka toiminnan erityispiirteiden vuoksi tekevät työtään sellaisissa olosuhteissa, ettei voida katsoa työnantajan asiaksi valvoa siihen käytettävän ajan järjestelyjä (ryhmä 2). Työajattomuus edellyttää myös työaikalain mukaista työaika-autonomiia.

Työaika-autonomialla tarkoitetaan sitä, että työnantaja ei ennalta määrittele, milloin viranhaltija/työntekijä työskentelee, eikä valvo tämän työajan käyttöä, jolloin viranhaltija/työntekijä voi päättää sekä viikoittaisesta että päivittäisestä työajastaan sekä työajan sijoittelusta kokonaan itse.

EU:n komissio on antanut vuonna 2017 Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisukäytännön pohjalta tulkitsevan tiedonannon,

**Erimielisyys
työaikalain
soveltamisesta
hengellisessä
työssä hankaloitti
neuvotteluja
kirkon
sopimusallalla.**

jossa todetaan, että työntekijä ei voi olla työaikasääntelyn ulkopuolella, jos hän voi päättää työajastaan itse vain osittain.

Jos viranhaltija/työntekijä ei kuulu kumpaankaan edellä mainituista ryhmistä tai jos hänellä ei ole työaika-autonomiamia, häneen tulee soveltaa yleistyöaikaa tai, jos työstä yli puolet tehdään toimisto-olosuhteissa, toimistotyöaikaa.

Työneuvosto on 29.5.2020 antanut lausunnon työaikalain soveltamisesta kirkon hengelliseen työhön. Sitä, voiko viranhaltija/työntekijä olla työaikalain ulkopuolella, tulee työneuvoston lausunnon mukaan arvioida tapauskohtaisesti työpaikalla. Esimerkiksi sellainen suoraviivainen tulkinta, että kaikki aiemmat työajattomat olisivat jatkossakin työajattomia, ei mitenkään ole työaikalain poikkeusluetelon eikä työneuvoston lausunnon mukainen. Työneuvoston lausunto on luettavissa AKIn verkkosivuilla.

Työaikalain soveltamisalaa ei ole virka-/työehtosopimuksella mahdollista laajentaa. Mikäli virka-/työehtosopimus on tältä osin ristiriidassa työaikalain kanssa, virka-/työehtosopimus väistyy ja on noudatettava työaikalakia.

Kristillisten järjestöjen sopimusala

Neuvottelut uudesta kristillisten järjestöjen työehtosopimuksesta alkoivat joulukuussa. Neuvottelutulokseen päästiin maaliskuun alussa, ja uusi kristillisten järjestöjen työehtosopimus on voimassa 31.1.2022 saakka, jolloin tekninen sopimuskausi edellisen sopimuksen päättymisestä lukien on 24 kk.

Palkkoja korotetaan vuosina 2020 ja 2021 ensisijaisesti paikall-

isesti sovittavalla tavalla. Jos paikalliseen sopimukseen palkkojen korottamisesta ei päästä, sopimuskorotukset ovat 1.6.2020 alkaen 1,3 % (1,0 % yleiskorotusta ja 0,3 % työnantajaerää) sekä 1.5.2021 alkaen 1,9 % (1,2 % yleiskorotusta ja 0,7 % työnantajaerää). Tämä 3,2 % palkkaratkaisu 24 kk sopimuskaudella vastaa neuvottelukierroksen yleistä linjaa.

Kilpailukyky sopimuksen mukaan tuomat vuosittaiset 24 lisätö-tuntia on poistettu sopimuksesta. Työaikaa on mahdollista pidentää paikallisesti sopimalla enintään 48 tuntia vuodessa. Jos sopimukseen työajan pidentämisestä ei päästä, työnantaja voi direktio-oikeudellaan pidentää työaikaa enintään 20 tunnilla vuodessa. Pidennetty työaika korvataan maksamalla yksinkertainen tuntipalkka. Tästä pidennyksestä enintään 16 tuntia on mahdollista sijoittaa pyhäpäiville.

Perustellusta henkilökohtaisesta syystä lisätöskentelystä on mahdollista kieltäytyä tavanomaisena vapaapäivänä.

Työehtosopimus on päivitetty vastaamaan uutta työaikalakia. Pääasiassa uudistukset ovat olleet teknisiä. Enimmäistyöaikaa seurataan kuuden kuukauden jakosssa. Leirityöaikaohyvyitys on otettu KirVESTES:stä osaksi kristillisten järjestöjen työaikasopimusta. Henkilöstön edustajien korvauksia on korotettu vastaamaan kuntien ja kirkon korvaustasoa.

Miltä näyttää tulevaisuus?

Nyt solmitut virka- ja työehtosopimukset ovat voimassa kaksi vuotta. Ensimmäiset päättyvät syksyllä 2021, useimmat vasta vuoden 2022 puolella. Seuraavaan sopimusneuvottelukierrokseen ryhdytään hiljalleen valmistautumaan jo tämän vuoden aikana, vaikka tiivein valmistelu onkin vasta ensi vuoden syksyllä.

Tuleva neuvottelukierros lie-nee tämän ja edellisen neuvottelukierroksen tapaan ns. liittokierros, jossa kullakin sopimusallalla käydään omat, itsenäiset neuvottelut. Kuitenkin järjestöt koordinoivat neuvotteluja niin, etteivät eri alojen palkkatasot ja muut työehdot lähde liikaa eriytymään. Kirkon sektorilla työaikalakysymykset lienevät myös seuraavissa neuvotteluissa keskeisiä. Yksimielisyyttä kun työaikalain soveltamisesta ei työneuvoston lausunnostakaan huolimatta saavutettu. X

**Kaikilla JUKOn
sopimusaloilla
saatiin neuvottelu-
kierroksen yleistä
linjaa vastaava
palkkaratkaisu.**

MERJA LAAKSAMO
PÄÄTOIMITTAJA

Missä tilassa työskentelet?

Jo ennen koronaa oli trendinä työskennellä muualla kuin toimistolla. Etätöitä harrastettiin jo silloin, kuten myös kahviloissa, kirjastossa tai muissa julkisissa tiloissa työskentelyä.

Koronan myötä etätyöt ovat lisääntyneet ja yhä useamman tahon on ollut välttämätöntä siirtyä erilaisille sähköisille alustoille. Korona on tuonut sähköiset alustat normaaliksi työtilaksi myös kirkon töissä. Kokouksia ja muita tapaamisia pidetään sähköisessä ympäristössä niin isommalla porukalla kuin myös kahden kesken.

Tässä Cruksissa puhutaan erilaisista työskentely- ja kohtaamistiloista, niin virtuaalisista kuin konkreettisista rakennuksista ja paikoista.

Kaisa Iso-Herttua kirjoittaa sielunhoidollisesta kohtaamisesta sähköisellä alustalla, mitä ei tule sekoittaa normaaliin etäkokoukseen. Hän kuvaa kevään aikana kertyneitä kokemuksia ja antaa vinkkejä onnistuneeseen kohtaukseen sähköisellä alustalla.

Tilannehuone ja Työ Lab 2.0 ovat uusia sovelluksia yhteisestä työskentelytilasta. **Henri Järvinen** ja **Laura Leipakka** kertovat Helsingin seurakuntayhtymään perustetusta tilannehuoneesta, jonka esikuvana on toiminut valtionhallinnon, yritysten ja järjestöjen sekä kirkon edustajien yhteistoimintatila Työ Lab 2.0 Helsingissä.

Outi Tukia-Takala kirjoittaa kirkkotilan muuttamisesta monikäyttöiseksi. Hänellä on esimerkkinä kotikirkkonsa Liedon kirkko, josta on tulossa monikäyttötila. Projekti on käynnistymässä marraskuussa ja tavoitteena on tehdä

muutoksia kirkkotilaan, jotta se aidosti voi olla koko seurakunnan elämän keskus.

Jumalanpalveluksia alettiin pitää koronan takia striimattuina ja melko todennäköistä on, että tähän vielä joudutaan palaamaan, ennen kuin korona on taakseenjäänyt elämää. **Markus Kartano** antaa vinkit onnistuneen striimauksen tekemiseen.

Parikkalan seurakunta alkoi viime keväänä lähettää jumalanpalveluksia vapaaehtoisten voimin striimattuna. Mukaan saatiin ammattikuvaaja, joka aluksi lainasi omaa kalustoaan. Pienen seurakunnan vapaaehtoisten ponnistus johti siihen, että seurakunnalle hankittiin kesällä omat striimauslaitteet. Parikkalan digiloikasta kirjoittaa **Aleksi Keränen**.

Tilan ja ympäristön merkitys on keskeistä kaupunkiteologiassa, josta kirjoittaa maan ensimmäinen kaupunkiteologian professori **Henrietta Grönlund**. Henri Järvinen on vierailut Skotlannissa uskontojen välisiä rituaaleja käsitelleessä konferenssissa.

Kirkon työhön on keväällä hyväksytty uudet ydinosaamiskuvaukset, joista kirjoittavat **Eeva Salo-Kopperi** ja **Kari Kopperi**. Suomalaisten käsityksiä kasteesta ja kummiudesta on tutkinut **Maarit Hytönen**.

Kappalaisen virantäyttöprosessista kirjoittaa **Pilvi Keravuori**. Juttu on jatkoa edellisessä lehdessä olleelle kirjoitukselle seurakuntapastorin virantäyttöprosessista. **Kimmo Heinilä** kirjoittaa konfirmaatiosta ja sen teologisista ulottuvuuksista.

Voimia uuden työkauden alkuun! Pestään käsiämme ja huolehditaan turvaväleistä! ✕

NKS2020:sta tulee NKS2021

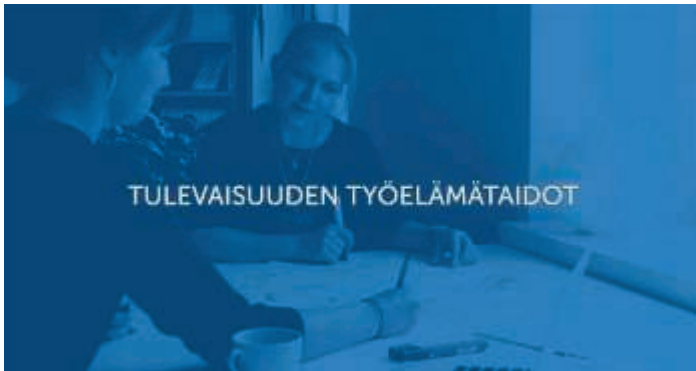
POHJOISMAINEN KIRKKOMUSIIKKISYMPOSIUM 2020 siirretään koronavirustilanteen takia. Paikalliset järjestäjät ovat päättäneet vallitsevien olosuhteiden takia, ettei ole perusteltua järjestää symposiumia vuonna 2020. Olosuhteet muissa pohjoismaissa ovat myös haastavat ja tällaisessa tilanteessa täytyy ajatella ensi sijassa osallistujien sekä yleisön turvallisuutta ja hyvinvointia.

Pohjoismainen Kirkkomusiikkisymposium järjestetään **26.-29.8.2021** Helsingissä. Pyrimme siirtämään symposiumin ohjelman kokonaisuudessaan, mutta olemme valmistautuneet siihen, että kaikkia tapahtumia ei ehkä voida siirtää. Uusi symposiumin ohjelma julkaistaan nettisivuilla www.nks2020.fi. Ilmoittautuminen symposiumiin on nyt suljettu. Tämänhetkiset ilmoittautumiset siirtyvät automaattisesti koskemaan symposiumia NKS2021. Ilmoittautuminen symposiumiin NKS2021 avautuu loppuvuodesta, ja osallistumismaksu tulee olemaan 280 euroa.

On valitettavaa, ettemme voi toteuttaa symposiumia niin kuin on suunniteltu, mutta uskomme, että elokuussa 2021 voimme tarjota erittäin kiinnostavan, korkeatasoisen ja sympaattisen symposiumin kauniissa Helsingissämme!

Tulevaisuuden työelämätaitoja oppimaan

TULEVAISUUDEN TYÖELÄMÄTAITOJA tarvitaan jo nyt! Kaikki kirkossa töissä olevat voivat opiskella niitä Kirjekon (Kirkon työelämä 2020 -ohjelma) tarjoaman Tulevaisuuden työelämätaidot -verkkovalmennuksen (www.evl.fi/plus/koulutus-ja-tyoelama/kirkon-tyoelama-2020) avulla. Valmennus on maksuton ja sen materiaalin ovat laatineet Filosofian Akatemian asiantuntijat. Valmennuksen voi tehdä työpaikalla työnantajan päättämällä tavalla ryhmänä tai omin päin, itse valitsemallaan tavalla ja ajankohtana. Jos valmennus otetaan työpaikan yhteiseen koulutussuunnitelmaan, etenemiselle on hyvä laatia aikataulu ja sopia etenemistavasta ja verkkopalavereista, joissa oppimisalustan teemoja yhdessä käsitellään.

Hyviä vinkkejä Tulevaisuuden työelämätaitoja -koulutuksen käyttöön ottamisesta koko seurakunnan tai yksittäisen tiimin tasolla saa mm. Kirkonkello-julkaisusta (www.kirkonkello.fi). Kuluvan vuoden tammi-kuun lopulla siellä on julkaistu Salon seurakunnan henkilöstöpäällikön Kirsi Forssin kirjoitus tästä teemasta otsikolla Suunta kohti tulevaisuutta.

Valmennus sisältää kolme moduulia:

1. Oman motivaation johtaminen
2. Työn sujuvuus ja oman jaksamisen johtaminen
3. Kommunikaatio- ja vuorovaikutustaidot

Jokainen moduuli sisältää useamman luvun. Moduulit voit opiskella haluamassasi järjestyksessä, mutta suosittelemme, että perehdyt lukuihin numerojärjestyksessä.

Luvut koostuvat videoista, yksilötehtävistä ja aiheista, joista kehotamme keskustelemaan omassa työyhteisössäsi. Jokaisen luvun yhteydessä on myös keskustelumahdollisuus muiden kurssilaisten kanssa ajatusten vaihtamista varten.

Voit edetä kurssilla täysin omassa tahdissasi ja palata aiheiden pariin aina, kun siltä tuntuu.

Oppimisen iloa!

KIRKON KOULUTUSKESKUS

Alkavat koulutukset 2021

Koulutustarjonta löytyy kirkon henkilöstökoulutuskalenterista koulutuskalenteri.evl.fi
Ilmoittautuminen vuoden 2021 koulutuksiin päättyy 31.10.2020.

PASTORAALIKOULUTUS

PT3 Sana ja elämä (6 op)
3.–5.3. ja 16.–18.8. tai 17.–19.3. ja
1.–3.9. tai 22.–24.3. ja 15.–17.9.

**PT5 Spiritualiteetti ja
jumalanpalveluselämä** (4 op)
25.–29.1., 8.–12.3. tai 6.–10.9.

**PT6 Diakonia, missio ja
globaali vastuu** (5 op)
20.–22.1. ja 19.–20.4. tai 3.–5.5. ja
20.–21.9. tai 18.–20.8. ja 29.–30.11.

PT7 Viestintä ja vuorovaikutus
(3 op)
15.–17.2., 26.–28.5. tai 18.–20.10.

PT8 Sielunhoito (4 op)
8.–12.3., 20.–24.9. tai 1.–5.11.

PT9 Kristillinen kasvatusta (4 op)
15.–19.3., 30.8.–3.9. tai 1.–5.11.

DIAKONIA

Elämä ja kuolema (5 op) DEK,
KEK, MEK
24.–26.3. ja 11.–13.10.

**Diakonian teologia – kestävä
diakonia** (5 op) DEK, YP
3.–5.2. ja 21.–23.4.

**Musiikki, hoiva ja
vuorovaikutus** (3 op)
22.–24.2.

JOHTAMINEN

Johtajana kirkossa (20 op)
(uudistettu Kirjo II c, d, y) JOK
• 1. ryhmä 27.–29.9. ja 24.–26.11.
sekä 2 lähijaksoa 2022
• 2. ryhmä 22.–24.9. ja 8.–10.12.
sekä 2 lähijaksoa 2022
• 3. ryhmä 13.–15.10. ja 15.–17.12.
sekä 2 lähijaksoa 2022

**Kompleksiset systeemit
ja kokeilukulttuuri** (5 op)
JOK, YTEK
15.–17.9. ja 13.–15.12.

Syvämmälle johtamiseen
(15/30 op, uudistettu Kirjo III) JOK
24.–26.3. ja 20.–22.10. sekä jatkoa
2022

**Vapaaehtoistoiminnan
johtaminen** (5 op) JOK, YTEK
18.–20.1. ja 31.5.–1.6.

JUMALANPALVELUSELÄMÄ

Monimuotoinen spiritualiteetti
(5 op) JOK, KEK, MEK, REK, YTEK, YP
23.–27.8.

Syvämmälle messuun 2021
(10 op) JOK, MEK, YP
8.–12.11. ja kaksi lähijaksoa 2022

#tehdään yhdessä #messu
(5 op) DEK, JOK, KEK, MEK, YP
27.–29.10. ja toinen lähijakso 2022

RAAMATTUTEOLOGIA

Raamattu ja identiteetti (5 op)
KEK, KTEL, REK
10.–12.5. ja 24.–26.11.

Syvämmälle Raamattuun 2021
(10 op) JOK, REK, YP
10.–12.11. ja kaksi lähijaksoa 2022

MUSIIKKI

Gospelkuoron iloa (5 op)
26.–28.4. (uusi)

Hyvän säestämisen taito (3 op)
27.–29.9. Jyväskylä

**Musiikki, hoiva
ja vuorovaikutus** (3 op)
22.–24.2.

Sävellys- ja sovituskoulutus
(5 op) MEK
4.12.2021 (Teams) 11.–13.1. (KK) ja 22.1.
(Teams), Teams ja Kirkon koulutus-
keskus, Järvenpää

KASVATUS

Erityinen tuki – nuoret ja lapset
(5 op) KEK
29.9.–1.10 ja 8.–9.12.

**Kirkon kasvatusta muuttuvassa
toimintaympäristössä** (5 op) KEK
4.–6.10. ja 15.–16.11.

Dialogisuus kirkon työssä (5 op)
DEK, KEK, MEK, YTEK, YP
8.–9.2. ja 17.–19.5.

TYÖNOHJAUS JA KONSULTOINTI

**Kirkon työnohjaajakoulutus
2021** (60 op)
13.–15.9. ja 22.–24.11. sekä neljä
lähijaksoa 2022 ja kaksi lähijaksoa
2023

Kirkon organisaatiokonsultoinnin erityiskoulutus (45 op)

1.–3.2., 3.–5.5., 8.–10.9. ja 15.–17.11.
sekä neljä lähijaksoa 2022

Harjoittelunohjaajien koulutus papeille ja kantoreille (1 op)

21.–22.10.

Me ja ne? Koulutus polarisaatiosta, dialogista ja sovittelusta

28.–30.9.2021 ja 1.–2.2.2022

Työnohjaus verkossa

20.1.

Lyhytsoitteet

Koulutuskalenteri
> koulutuskalenteri.evl.fi
Kirkon koulutuskeskus
> evl.fi/koulutuskeskus
Henkilöstökoulutus
> evl.fi/henkilostokoulutus
Pastoraalitutkinto
> evl.fi/pastoraali
Erityiskoulutukset
> evl.fi/erityiskoulutukset
Ydinosaminen
> evl.fi/ydinosaminen

Erityiskoulutusten lyhenteet

DEK – Diakonian erityiskoulutus
JOK – Johtamisen erityiskoulutus
JEK – Jumalanpalveluselämän erityiskoulutus
KTEL – Kansainvälisen työn erityiskoulutus (lähetystyöntekijät)
KEK – Kasvatuksen erityiskoulutus
MEK – Musiikin erityiskoulutus
REK – Raamattuteologian erityiskoulutus
YTEK – Yhteisötyön erityiskoulutus
YP – Ylempi pastoraalitutkinto (moduulin voi liittää ylemmän pastoraalitutkinnon HOPS:iin)

AKI-livet Facebookissa

TEEMME SYKSYN MITTAAN

livelähetyksiä Pasilasta ajankoh-
taisista aiheista. Lähetyksistä
julkaistaan tallenteet, joten näet
lähetykset myös jälkikäteen.
Linkit lähetyksiin löytyvät AKIn
Facebook-sivulta.

Lähetykset ovat maanantaisin klo 15.00.

- **7.10.** Kristillisten järjestöjen KJTES työmarkkinajuristin käsittelyssä
- **26.10.** Työaika - kirkon hengellisessä työssä
- **9.11.** Työhyvinvointi ja työssäjaksaminen: työkaluja työhyvinvoinnista huolehtimiseen sekä apua uupumukseen
- **14.12.** AKI-liven joulujakso

Tallenteista löytyvät myös aiemmin julkaistut livet:

- **28.8.** Työttömyysturva
- **21.9.** Miksi kuulua liittoon - mitä Kirkon akateemiset AKIn jäsenyyden tarjoaa

Papiston päivät 2021 Seinäjoen Framilla

SEURAAVAT VALTAKUNNALLISET

Papiston päivät järjestetään Seinäjoen Framilla **6.-7.10.2021**, mikäli koronatilanne sallii isojen tapahtumien järjestämisen. Iltajuhlan tapahtumapaikkana on Rytmikorjaamo. Päivät järjestetään 13. kerran. Päivien yhteydessä julkistetaan vuoden pappi 2021.

Papiston päivien työryhmä on kokoontunut kaksi kertaa. Päivien

työnimenä on Pappi 2.0, jonka alateemoiksi on valikoitumassa työn tekemisen uusia malleja sekä muutokseen ja ympäristöön liittyviä aiheita. **Päivien hinta ilman majoitusta tulee olemaan 220 euroa jäseniltä ja 260 euroa ei-jäseniltä.**

Aiemmin Papiston päivät järjestettiin joka toinen vuosi. Rytmiiin tuli poikkeus vuonna 2018, jolloin Pappisliiton 100-vuotisjuhla val-

misteltiin neljä vuotta vuoden 2014 Jyväskylän päivien jälkeen. Helsingissä pidetyistä 100-vuotisjuhlapäivistä tulee kuluneeksi kolme vuotta syksyllä 2021.

Papiston päivät ovat ainoa kokonaan papistoa yhdistävä kollegiaalinen koulutustapahtuma. Merkitse päivät kalenteriisi ja ilmoita ne syksyn koulutussuunnitelmaan!

Pappisliiton 100-vuotishistoriateos tilattavissa

PAPPISLIITON 100-VUOTIS-

HISTORIEOS *Pappien veljespiireistä moderniksi ammattiliitoksi* on tullut painosta syyskuun lopulla. Dosentti **Esko M. Laineen** kirjoittama teos kertoo Pappisliiton historian liiton perustamisesta AKIn syntyyn, joten se kattaa vuodet 1918–2005. Laaja 616-sivuinen teos linkittää Pappisliiton historian Suomessa tapahtuvaan yhteiskunnalliseen muutokseen sekä papiston aseman kehitykseen.

Kirjaa voi tilata AKIn verkkosivujen lomakkeella hintaan 49 euroa + postikulut.

Takakannessa kerrotaan kirjasta seuraavasti:

Suurlakon nostattamat muutostuemat kohdistuivat 1910-luvulla myös kirkkoon. Vahvistaakseen papiston yhteyttä, ammatillisia valmiuksia ja hengellisyttä murrosaikana papit alkoivat perustaa veljespiirejä, joiden keskusliitoksi Pappisliitto syntyi ensimmäisillä kirkkopäivillä 1918.

Liiton toiminnan painopiste oli 1970-luvulle asti avustuksissa, koulutuksessa, kannanotoissa,

julkaisutoiminnassa ja opintomatoissa. Pappisliitto oli perustamassa keskusjärjestö Akavaa, jonka jäseneksi se liittyi 1951. Keskitetyn sopimusjärjestelmän myötä toiminnan keskiöön nousi vuodesta 1975 alkaen edunvalvonta. Liitto tavoitteli papiston kokonaispalkkausta, johon kuuluivat papiston asumisvelvoitteen poistaminen ja viisipäiväinen työviikko.

Alkuperäislähteisiin perustuva tutkimus asettaa Pappisliiton historian laajaan kirkon ja suomalaisen yhteiskunnan muutokseen sadan vuoden aikana.

Tutkimus tekee monipuolisesti selkoa suomalaisen pappeuden identiteetistä ja muutoksesta liiton perustamisesta kirkollisten liittojen yhdistymispyrkimyksiin vuoteen 2005 asti.

Määräaikaisesta virka- tai työsuhteesta irtisanoutuminen

Aloitin jokin aika sitten määräaikaisessa virkasuhteessa. Nyt kuitenkin minulle on tarjoutunut mahdollisuus päästä paremmin koulutustani vastaavaan vakityöhön. Kollegani huomautti, etten voi lähteä virastani ennen kuin sovittu määräaika on kulunut. Miten lienee? Voinko jättää työni kesken määräaikaisuuden? Myös koeaikani on edelleen käynnissä, voinko vedota siihen ja siirtyä toiseen työhön?

ET OLE YKSIN tilanteessasi, sillä aiheesta tulee liittoon usein kysymyksiä. On ymmärrettävää, että erityisesti toistaiseksi voimassa olevan virka- tai työsuhteen tullessa tarjolle, pyritään päättämään määräaikainen palvelussuhde ennen määräajan kulumista loppuun. Tilanteessa, jossa kyse on virkasuhteesta, ongelmaa ei muodostu. Määräaikaisen virkasuhteen voi irtisanoa päättymään irtisanomisajan kuluttua samalla tavalla kuin toistaiseksi voimassa olevan virkasuhteen. Noudatettavat irtisanomisajat kirkon virkasuhteissa löytyvät kirkkolain 6 luvun 55 pykälästä. Kannattaa siis keskustella asiasta esimiehen kanssa ja antaa tai lähettää sähköpostitse kirjallinen irtisanoutumisilmoitus.

Koeaika on tarkoitettu palvelussuhteen alkuun ajaksi, jolloin molemmat osapuolet voivat arvioida sitä, täyttääkö työ- tai virkasuhde sille asetettuja odotuksia, eli soveltuuko työntekijä työhön ja työyhteisöön ja täyttääkö työ työntekijän etukäteisodotukset. Koeaikapurun kautta palvelussuhde päättyvä välittömästi ilman irtisanomisaikaa, mutta

purkaminen ei saa tapahtua syrjivillä tai muutoin koeajan tarkoitukseen nähden epäasiallisilla perusteilla. Jos syy koeaikapurun käyttöön on kokonaan siinä, että on saanut toisen työn, ei voi sanoa syyn liittyvän suoranaisesti koeajan tarkoitukseen. Suositeltavampaa on siis irtisanoutua.

Jos kyse on määräaikaisesta työsuhteesta, mahdollisuus irtisanoutumiseen kesken sopimuskauden riippuu siitä, mitä työsuhteen on kirjattu. Myös määräaikaiseen työsuhteen voidaan kirjata, että sopimus on irtisanottavissa siinä kuin toistaiseksi voimassa oleva. Mikäli näin ei ole sovittu, ei määräaikaista työsuhteen lähtökohtaisesti voi päättää kesken määräajan. Tällöinkin asia järjestyy monesti ottamalla tilanne puheeksi työnantajan kanssa, koska harvan työnantajan intressissä on toimia esteenä työntekijän työllistymisessä vakityöhön omalle alalleen.

Maarit Engström

Lakimies, Kirkon akateemiset AKI r.y.

Lähetä oma kysymyksesi osoitteeseen edunvalvontaa@akiliitot.fi.

Sielunhoitoa virtuaalisilla alustoilla

Kohdataanko verkossa?

KAISA ISO-HERTTUA

KORKEAKOULUPAPPI, HELSINGIN SEURAKUNTAYHTYMÄ

Kuulin kevään aikana sanottavan, ettei verkossa voi kohdata aidosti. Verkko erityispiirteineen haastaa käsityksemme kohtaamisesta, mutta sielläkin voi kohdata ja tulla kohdatuksi merkittävällä tavalla.

Koronavirusepidemian seurauksena verkossa tapahtuva sielunhoito on yleisempää kuin koskaan ennen. Verkossa kohtaamisen paikkoja on monia: Googlen Hangouts, Whatsapp, Zoom, Teams, Jodel sekä Messenger nyt ainakin. Avaan tässä kirjoituksessa erityisesti kokemuksiani Zoomista, Teamsista ja Jodelista, jotka kaikki ovat sielunhoitoalustoina uusia työkaluja. Älä kuitenkaan sekoita etäkokouksia sielunhoitokohtauksiin verkossa.

”Meidän on ammattilaisina suostuttava siihen (alustaan), eikä ehdotettava liian kiireesti jotain muuta kuten lähitapaamista.” Lausahdus on peräisin sielunhoitoa sähköisillä alustoilla ohjanneelta Jodel-kouluttajalta. Jodel on noin 20-vuotiaiden käyttämä sovellus, jossa ihmiset voivat kirjoittaa anonyyminä ja kaikki voivat lukea ja kommentoida toistensa reaktioita.

Helsingin oppilaitostyön tiimi aloitti työnsä Jodelissa keväällä. Perustimme kollega **Laura, Late, Mäntylän** aloitteesta Kirkko ja kampus -kanavan, jossa kohtaamme ja kuulemme ihmisiä. Muista käyttäjistä poiketen me papit toimimme omalla nimellämme sekä pappi etuliitteellä. Jodelissa aiheet liikkuvat kepeiden ja hyvinkin kipeiden välillä. Anonymiteetti antaa mahdollisuuden käsitellä aiheita, joista keskustelu nimellä ja kasvoilla on ollut korkean kynnyksen takana. Avoimuus luo mahdollisuuden vertaistuelle.

Kohtaamisen edellytykset

Tuoreen Tampereen yliopiston tutkimuksen mukaan voivat tunnereaktiot katsekontaktiin olla videon välityksellä hyvin samanlaiset kuin kasvokkain kohdatessa. Tutkimuksessa selvitettiin katsekontaktiin liittyviä fyysisiä reaktioita kolmessa erilaisessa tilanteessa. Videopuhelut ja kasvotusten tapahtu-

An illustration of a person with brown hair, wearing a light blue t-shirt and dark blue pants, sitting on a large, light blue beanbag chair. They are using a silver laptop. The room has a light purple background. A window with a white frame is behind them, showing a city skyline. To the left of the window is a small potted plant with green leaves in a dark blue pot. To the right is a tall, thin palm tree in a grey pot. The text is centered in the window area.

**Helsingin
oppilaitostyön
tiimi aloitti
työnsä Jodelissa
keväällä.**

vat kohtaamiset aktivoivat autonomisen hermoston reaktioita kuten hymyn. Tutkimuksessa selvisi, että pelkän videotallenteen katsominen ei sen sijaan aktivoinut hermoston reaktioita samalla tavalla. Hermoston reaktioiden aktivoitumisen edellytys näyttäisi olevan kokemus nähdä tulleisesta. Se, miten hyvin nähdä tulleisesta kokemus syntyy etäsielunhoidon aikana, riippuu monesta tekijästä. Puhujan kasvojen näkymisellä näyttäisi olevan merkitystä myös verkossa tapahtuvassa kohtaamisessa. Nähdä tulleisesta kokemuksessa ihminen kokonaisuutena sieluun saakka tulee nähdä tulleisena ja hyväksytyksi.

Kasvon ilmeillä on merkittävä rooli vuorovaikutuksen emotionaalisen puolen säätelyssä ja rakentamisessa, esitti pastori, VTT **Timo Kaukomaa** sosiologian väitöskirjassaan jo vuosia sitten. Hänen mukaansa keskustelussa läsnä olevat emotiot ovat jatkuvassa muutoksessa ja ilmeiden ja muiden kehoillisten ilmaisujen avulla puhuja ja kuuntelijat määrittävät yhdessä emotionaalista kantaansa keskusteltavaan asiaan. Non-verbaaliin viestintään tottuneet sielunhoitajat joutuvat etsimään uusia tapoja tunneviestien välittämiseen. Non-verbaaleja viestejä ja tunteita voi kuitenkin opetella sanallistamaan ja kirjoittamaan auki. Aito kohtaaminen edellyttää taitoa havainnoida

sitä, mikä ihmiselle itselleen on luontevin alusta vuorovaikutusta. Ammattitaitoa on sitten liikkuu omalla epämuokavuusalustallaan. Moni nuorempi ja vanhempikin ikäluokka kirjoittaa sujuvasti tuntuun erilaisilla verkkoalustoilla tai puhuu kavereiden kanssa WhatsApp-videopuheluita. Kaukana olevat ihmiset ovat lähellä.

Käytännön järjestelyt

Verkossa kohtaamisen ehdoton edellytys on toimiva ja luotettava nettiyhteys. Lisäksi tarvitaan laitteet, joiden kapasiteetti riittää sovellusten pyörittämiseen ja kohtuullinen sovellusten käyttötuntemus. Tarpeen on myös rauhallinen työskentelytila sekä kuulokkeet luottamuksellisen ja rippisalaisuuden piiriin kuuluvan tiedon varjelemiseksi.

Verkkosielunhoidossa on omat epävarmuustekijänsä, vaikka ruuhkia tai perille löytämistä ei tarvitsekaan jännittää. Onkin hyvä testata omat mikrofonit, sovelluksen toimivuus sekä oman videokuvan tausta hyvissä ajoin.

Vaikka lukuisista yrityksistä huolimatta mikrofoni ei lähtisikään toimimaan, tai ääni ei heti kuuluisi kuulokkeista, ongelmista selvittää yhteisellä asenteella. Kerran aloittaessani tapaamista Zoom-sovelluksessa ääni ei suostunut siirtymään kuulokkeisiin. Kävimme keskustelukumppanini kanssa asetukset

läpi ja saimme äänen kuulokkeisiin. Keskustelukumppani totesi, että tässä sitä oppii hankin.

Yksinkertaistaen voisi sanoa, että sähköinen alusta on tila siinä, missä muutkin. Jokaisella tilalla on omat reunaehdonsa. On tiedettävä, mistä valot syttyvät, miten ilmastointia säädetään tai hälytykset kytetään. Tai on työskenneltävä sillä kielellä, mitä paikalla olevat ymmärtävät. Ei auta puhua kieltä, jota toinen ei ymmärrä.

Sähköisten alustojen heikkouksista

Sähköisten alustojen heikkouksista käydään tasaisesti keskustelua, usein omien kokemusten pohjalta. Zoomia on alustana kahvipöytäkeskusteluissa arvioitu vaaralliseksi, kun taas Teamsiä on pidetty turvallisempaan vaihtoehtona. Kummankin rajoitukset on kuitenkin hyvä tuntea. Eräs työnohjaajakouluttajani kertoi esimerkin, jossa oli rohkaissut työnohjausryhmää keskustelemaan keskenään toisaalla työskentelevän naapuritiimin kanssa koetuista kommunikaatiovaikeuksista Teamsin chatissa. Sittemmin kävi ilmi, että naapuritiimi oli lukenut kaiken chat-keskustelun reaaliaikaisesti.

Teams-tapaamisissa chatissa käyty keskustelu tallentuu jälkikäteen luettavaksi. Sen sijaan Zoom-tapaamiset ovat kertaluonteisia: Chat-keskusteluun ei ole mahdollista palata kokouksen päättymisen jälkeen, eikä chat näy myöskään kokouksen ulkopuolisille. Molemmilla sovelluksilla on mahdollista nähdä, keitä tapaamisessa on paikalla, tai mikäli joku aloittaa nauhoittamisen. Kahdenkeskisen sie-

Sähköinen alusta on tila siinä, missä muutkin.

lunhoitotapaamisen näkökulmasta on hyvin epätodennäköistä, että ulkopuolinen voisi liittyä tapaamiseen keskustelijoiden huomaamatta. Tilanne voi olla toinen kymmenien tai satojen osallistujien tilaisuuksissa.

Videokuvalla vai ilman?

Kun videokuva on käytettävissä, se ruokkii kohtaamisessa autonomista hermostoa ja helpottaa tunteiden ja viestin välittymistä. Liian usein olen törmännyt tilanteisiin, joissa huonon verkkoyhteyden takia osa osallistujista ei ole käyttänyt kuvaa. Oman kokemukseni mukaan sielunhoitotapaamisissa tätä tapahtuu kohtuullisen harvoin. Sen sijaan olen välillä katsonut tapaamisessa tunnin ihmisen kuvaa, joka on lämpärin näytöllä 90 asteen kulmassa.

Videokuva ruokkii kohtaamisessa autonomista hermostoa ja helpottaa tunteiden ja viestin välittymistä.

Non-verbaalista viestintää voi myös sanoittaa ja vahvistaa: Mikäli keskustelukumppanin kasvot häviävät näytöltä kokonaan, voit hyvin pyytää liikuttamaan näyttöä, jotta kasvot saadaan kokonaan näkyviin. Mikäli omat ilmeet tai eleet eivät ole näkyneet web-kameralla, olen saatanut sanallisesti kuvata eleitäni tai siirtynyt siten, että eleeni ovat keskustelijalle näkyneet. ✕

Kirjoittaja on korkeakoulupappi helsinkiläisessä oppilaitoksessa ja siirtyi maaliskuun puolessa välissä heittämillä täysin etätyöskentelyyn. Samalla kaikki sielunhoito- ja työnohjaustapaamiset siirtyivät etäalustoille. Luottamuksellisia etäkohtauksia ehti kevään aikana kertyä sata tuntia.

Tilannehuone

– yhteiset ilmiöt yhdessä tilassa

HENRI JÄRVINEN

NUORTEN AIKUISTEN PAPPI, HELSINGIN SEURAKUNTAYHTYMÄ

LAURA LEIPAKKA

TAPAHTUMAKOORDINAATTORI, HELSINGIN SEURAKUNTAYHTYMÄ

MARKUS KARTANO, KUVAT

Tilannehuone on asenne ja toimintamalli, tapa tehdä asioita yhdessä fiksummin. Tilannehuoneesta on tullut koronakevään aikana Helsingin seurakunnissa tärkeä osa yhdessä tekemistä, yhteen tulemistä ja erilaisten isojen ilmiöiden yhteistä pohtimista eri yhteistyökumppanien kanssa.

Unelmana yhteistyö. Koronavirus on tänä vuonna koskettanut koko maailmaa ja tuonut ihmiset yhteen ennennäkemättömällä tavalla. Yhteiset ilmiöt luovat uusia tapoja ja tiloja tehdä työtä, istuttavat meidät saman pöydän ääreen pohtimaan ilmiöiden kohtaamista yhdessä, kukin omasta näkökulmastamme käsin. Tämä toimintatapa on tilannehuonetyöskentelyn ytimessä.

Tilannehuoneeseen on haettu mallia julkishallinnon puolelta. Suomalaisessa julkishallinnossa on jo pitkään tehty yhteistyötä ja etsitty tapoja toimia yhdessä yli vi-rastorajojen. Samat ilmiöt tuovat eri ihmiset yhteen, esimerkiksi ilmiönä köyhyys koskettaa kaikkia julkishallinnon toimijoita tavalla tai toisella. Mallia yhteistoiminnalle on otettu Iso-Britanniasta, jossa vuonna 2017 suuri joukko hallituksen työntekijöitä kokoon-

Samat ilmiöt tuovat eri ihmiset yhteen.

tui pohtimaan toimintakulttuurinsa muuttamista yhteistyökeskeisemmäksi, jotta kaikki työntekijät voisivat tehtävästään ja taustastaan riippumatta työskennellä julkishallinnon hyväksi. Tavoitteena oli palvella kansalaisia paremmin sekä tehdä julkishallinnosta toimivampi ja mukavampi työpaikka.

Suomessa seurattiin Iso-Britannian esimerkkiä vuonna 2018, jolloin aloitettiin valtioneuvoston toiminnan uudistamishanke. Toiminnan keskiössä eivät olleet julkishallinnon eri yksiköiden toiminta, vaan kaikkia tahoja yhdistävät ilmiöt, joiden asettamiin haasteisiin ryhdyttiin vastaamaan yhteistyöllä. Tällöin päällekkäinen toiminta jää minimiin ja resurssit kohdennetaan oikein. Kansalaistoimijat otettiin mukaan yhteisen pöydän ääreen ja ilmiöiden kimppuun käytiin moniammatillisella otteella ja halki yhteiskunnan läpileikkaavalla toiminnalla.

Tämän uudenlaisen yhteistyömallin ansiosta vuonna 2019 sai alkunsa Työ Lab 2.0 -tila, jossa valtionhallinnon toimijat, yritykset ja järjestöt sekä kirkon edustajat (Kirkkohallitus ja Helsingin seurakuntayhtymä) tulevat yhteen yhteis-

ten ilmiöiden ääreen. Työ Lab 2.0 on samanaikaisesti yhteistoiminnan paikka, etätyöpiste ja tapahtumapaikka, joka sijaitsee Helsingin keskustassa. Sitä voivat vapaasti käyttää kaikki mukana olevat toimijat. Tilan tarkoituksena on saattaa yhteen ihmiset eri organisaatioista ja auttaa heitä löytämään tapoja tehdä yhteistyötä yhteisten ilmiöiden ympärillä. Esimerkiksi kirkon työntekijöillä on köyhyyteen erilainen näkökulma kuin esimerkiksi sisäministeriön virkamiehillä. Molempien toimijoiden tahtotilana on köyhyyden vähentäminen ja poistaminen. Työ Lab 2.0 -työskentelyn avulla eri toimijat kohtaavat ja pääsevät yhdessä ratkomaan köyhyyteen liittyviä haasteita.

Helsingin seurakuntayhtymä ja tilannehuone

Työ Lab 2.0 kanssa yhtä aikaa kehitettiin Helsingin seurakunnissa tilannehuonetta eli uudenlaista, yhteistyöhön painottuvaa tapaa tehdä työtä. Työ Lab 2.0 -tilan tavoin tilannehuoneessa keskiössä ovat yhteiset ilmiöt, jotka yhdistävät kaikkia kirkon toimijoita ja seurakuntalaisia. Tilannehuonetta kehitetään ja rakennetaan sekä fyysisenä

tilana että virtuaalisena työskentelyalustana. Se on myös ajattelun ja toiminnan malli tehdä töitä yhdessä, kokeilla ja oppia uutta sekä kehittää jo olemassa olevia toimintatapoja.

Tilannehuone ei ole vielä valmis, vaan rakentuu koko ajan. Verkossa työtä on tehty pitkin kevättä ja fyysinen tilannehuone valmistuu parhaillaan Helsingin seurakuntayhtymän yhteisten palveluiden tiloihin Kalliossa. Tilannehuoneen fyysisessä suunnittelussa keskiössä ovat olleet tilaratkaisut, jotka mahdollistavat tilojen monipuolisen käytämisen sekä yhteistyön tekemisen helposti. Tilat muuntuvat moneen tarpeeseen, istumapaikkoja on erilaisissa kokoonpanoissa ja digitaalisuus on otettu huomioon. Korona-aikana vakiintunut hybridityön malli eli osittain virtuaalisesti osittain kasvokkain tapahtuva työ on tilannehuoneessa huomioitu ja yhteistyötä voidaan tehdä niin paikan päällä kuin etäyhteyksien kautta samanaikaisesti.

Teoriasta käytäntöön: Korona ja Helsinki-Apu

Maaliskuussa Suomeen toden teolla iskenyt koronavirus mullisti kirkon ja seurakunnan perustoiminnan. Toimivaa tapaa tehdä työtä poikkeuksellisissa oloissa lähdettiin hakemaan heti. Helsingissä vuoden 2019 syksyllä lanseerattu tilannehuonemalli otettiin koronakeväänä nopealla tahdilla koko seurakuntayhtymän käyttöön ja Teams-työalustalle perustettuun Tilannehuone-kanavaan liitettiin kaikki Helsingin seurakuntien työntekijät. Ryhmä toimi ja toimii tiedonjakamisen, yhteistyön ja ideoinnin

Tilannehuonetyöskentelyssä yhteistyö ja yhteinen toiminta ovat keskiössä.

alustana. Tilannehuoneen Korona-kanava toimi kokoavana paikkana ajankohtaisen tiedon välittämiseksi. Muun muassa johdon infot, koronaan liittyvät akuutit tiedotukset sekä viestinnän linjaukset jaettiin siellä perinteisten viestintäkanavien (sähköposti, intranet) lisäksi.

Tilannehuoneessa lähdettiin myös vauhdilla etsimään konkreettista tapaa auttaa helsinkiläisiä kriisitilanteessa. Kirkko on yhteiskunnallisena toimijana perinteisesti auttamistyössä kriisien aallonharjalla ja korona-aikana avuntarve korostui. Muutamassa viikossa laitetiin alulle ja käyntiin Helsinki-Apu, jossa Helsingin kaupungin ja Helsingin seurakuntien työntekijät yhdessä alkoivat tarjota ruoka-, apteekki- ja keskusteluapua koronan vuoksi kotiinsa eristäytyneille ikäihmisille. Helsinki-Avun toteutuksen suunnittelu ja ideointi tehtiin tilannehuonetyöskentelynä eli yhteinen ilmiö helsinkiläisten auttaminen koki saman virtuaalisen pöydän ääreen niin Helsingin kaupungin kuin seurakuntien työntekijät.

Tilannehuonetta on Helsingin seurakuntayhtymässä luotsannut pienempi tiimi, joka on testannut ja ideoinut tilannehuoneeseen sopivia yhteistyö- ja toimintatapoja. Helsinki-Avun käynnistymisessä testattiin Teamsin kykyä toimia tilannehuonetyöskentelyn mahdollistajana. Helsinki-Avun konkreettista

toteuttamista ja sisältöjä ideoitiin verkkotyöpajana, joka oli avoin niin kaupungin kuin seurakuntien työntekijöille. Tavoitteena oli löytää toimiva auttamisen malli, joka vastaisi helsinkiläisten yli 70-vuotiaiden henkilöiden akuuteimpaan avuntarpeeseen korona-aikana.

Työpaja toteutettiin kokonaan virtuaalisena tilannehuonetyöskentelynä ja paikalla oli noin 120 osallistujaa eri organisaatioista. Aluksi Helsinki-Apua varten perustettu johtotiimi (kaupungin ja seurakuntayhtymän johtajat ja projektiin nimetyt vastuuhenkilöt) pohjusti käsittelyssä olevaa ilmiötä ja Helsinki-Avun kokonaiskuvaa. Työskentelyosuudessa osallistujajoukko jaettiin pienempiin ryhmiin, jossa fasilitoijien avustuksella käytiin keskustelua yhden tai kahden ydinkysymyksen ympärillä. Työpaja oli kaksikielinen eli se pidettiin sekä suomeksi että ruotsiksi kaupungin ja seurakuntayhtymän periaatteiden mukaisesti. Keskustelujen sisältö koottiin muistioksi, jonka keskeisimmät kohdat fasilitoija jakoi työpajan yhteisessä loppuosiossa kaikille osallistujille suullisesti. Lopputuloksena saatiin käsiteltyä avuntarvetta monipuolisesti ja monesta eri näkökulmasta käsin. Työpajan muistiot toimitettiin johtotiimille, joka linjasi niiden pohjalta seuraavia askeleita, jotta Helsinki-Apu saatiin ajatuksen tasolta teoiksi.

Tilannehuonetyöskentelyn haasteina Helsinki-Avun tapauksessa olivat tiukka aikataulu sekä osallistujamäärä. Lopulliset työpajan keskustelunaiheet vahvistuivat vasta saman päivän aamuna ja etukäteen ei tiedetty, kuinka monta osallistujaa työpajatyöskentelyyn osallistuu. Lopputulos oli nopeasta aikataulusta ja suuresta osallistujajoukosta huolimatta onnistunut, sillä parituntisen yhteisen työskentelyn seurauksena syntyi sekä paljon konkretiaa että ideoita vastaisuuden varalle. Osallistujat kokivat yhteisen työskentelyn hedelmällisenä ja seurakuntanäkökulmasta käsin oli virkistävää kuulla kaupungin työntekijöiden ajatuksia Helsinki-Avun toteuttamisesta.

Yksilökulttuurista yhteisökulttuuriin

Tilannehuonetyöskentelyn keskeisenä tavoitteena on mahdollistaa isojen yhteiskunnallisten ilmiöiden käsittely mahdollisimman laajalaisesti yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Työskentely on aina avointa ja sopivat työtavat valitaan kulloisenkin ilmiön mukaan. Yhteistyö ja yhteinen toiminta ovat kuitenkin aina keskiössä. Ideasta päästään yhdessä konkretiaan ja lopulta yhteiseen päätöksentekoon, jos se on tarpeen.

Tilannehuonemainen työskentelytapa tähtää resurssien järkevään käyttöön, kun päällekkäistä työtä vähennetään. Samalla jaetaan hyviä toimintamalleja ja osaamista sekä rakennetaan luottamusta. Yksilökulttuurista mennään yhä enemmän kohti yhteisökulttuuria, jossa kirkko toimii yhteiskunnan eri toimijoiden kanssa tiiviissä yhteis-

työssä. Yhteiskunnan ilmiöt ja haasteet ovat yhteisiä niin kirkon kuin kaupunkien, kuntien ja kansalaisjärjestöjen työntekijöille. Yhdessä tekemällä saadaan kaikkia hyödyttäviä synergiaetuja.

Tilannehuone on nykyisin osa Helsingin seurakuntatyön yhteisen seurakuntatyön organisaatiota. Työtä tehdään yhdessä niin seurakuntayhtymän yhteisten palveluiden kuin seurakuntien työntekijöiden kanssa. Tilannehuone on paitsi tapa tehdä työtä, myös tuki yhteiselle kehittämiselle, ideoinnille ja kokeilemiselle. Miksi rajoittaa yhteistyötä vain kirkon seinien sisälle, kun voimme tehdä asioita monialaisemmin ja paremmin eri toimijoiden kanssa? ✕

Tilannehuone on paitsi tapa tehdä työtä, myös tuki yhteiselle kehittämiselle, ideoinnille ja kokeilemiselle.

Laura Leipakka ja Henri Järvinen työskentelevät Helsingin seurakuntayhtymän yhteisissä palveluissa Seurakuntapalvelun tiimissä.

Kirkkotila monipuolisempaan käyttöön

Liedon seurakunnan valmistautumisesta
keskiaikaisen kirkon remonttiin

OUTI TUKIA-TAKALA

SEURAKUNTAPASTORI, LIEDON SEURAKUNTA

Kirkkosalin jakaa kahteen osaan lasiseinä.

Kirkkoon tullaan musiikin läpi.

HAVAINNEKUVAT: ARKKITEHTITOIMISTO NOAN

Mihin kirkkotila taipuu?
Millaista toimintaa kirkossa voi toteuttaa?

Kirkkojärjestyksessä määritellään kirkon käytöstä: *Kun kirkko on vihitty, sitä saa käyttää vain sen pyhyyteen soveltuviin tarkoituksiin.* (14. luku § 2) Mitä tämä käytännössä tarkoittaa? Onko kirkkotilojen monipuolinen käyttö ratkaisu siihen, että tulevaisuudessa talous ei kestä nykyistä toimitilojen massaa? Näitä kysymyksiä on viime vuosina pohdittu paljon, maailmalla, Suomessa, Liedossa. Liedossa kysymys on konkretisoitunut keskiaikaisen kivikirkon remonttitarpeen myötä. Millaaisia valintoja teemme, jotta kirkko voisi palvella seurakuntaa mahdollisimman hyvin ainakin seuraavan puolen vuosisadan ajan?

Liedon Pyhän Pietarin kirkko on pieni keskiajan loppupuolella rakennettu harmaakivikirkko. Kirkon keskiaikaisuus on asiantuntijoiden mukaan kohtuullisen hyvin säilynyt, mutta kirkkoa on vuosisatojen kuluessa säännöllisesti muokattu: on rakennettu kivinen asehuone, lisätty ja korotettu ikkunoita, korotettu seiniä, rakennettu lisäosa uudeksi kuorialueeksi, rakennettu ja purettu parvia, laskettu lattiaa. Tällä hetkellä kirkon sisätilassa näkyy vahvasti 1970-luvun alussa tehdyn remontin jälki. Aikalaispäättäjät muistavat, että kirkkosalin lattian laskeminen kolme porrasta alttarialuetta alemmas johtui akustiikan parantamisesta. Toisaalta **Sari Dhiman** tutkimus (*Tila tilassa. Liturgian ja tilan dialogi alttarin äärellä.* Helsinki 2008) osoittaa, että tuolle ajalle oli tyypillistä uudiskoh-

teissa rakentaa alttarialue korokkeelle. Liedon kirkossa tuo muutos on johtanut siihen, että kirkossa on sekä pääsisäänkäynnissä, että alttarille tultaessa portaat. Portaat ja korotus nostavat alttarialueen esille, mutta samalla alttarin ympärille rakentuu osalle ihmisiä ylitsepääsemätön este.

Kokeiluja – mihin keskiaikainen kirkkotila taipuu?

Liedossa aloitettiin kirkon remonttiin valmistautuminen alun perin vuonna 2014, jolloin suunnitelmalla oli kirkon remontoiminen ennen reformaation juhluvuotta. Perustettiin remonttityöryhmä, ja se aloitti työnsä. Samana vuonna valtioneuvosto päätti Liedon ja Tarvasjoen kuntien pakkoliitoksesta seuraavan vuoden alusta alkaen ja seurakunta joutui aloittamaan nopeasti liitosprosessin. Kirkon remontti siirtyi, mikä näin jälkikäteen nähtynä on positiivinen asia. Hallinnon pöytäkirjoja tutkiessa voi nimittäin huomata, että vielä tuolloin kirkon remontti nähtiin nimen-

omaan teknisenä vaikkakin mittavana hankkeena ja suunnitelmissa keskityttiin lämmitysjärjestelmiin ja sähkötöihin. Kirkon tulevaisuuden käytön tarpeista ei juurikaan keskusteltu.

Koska kirkon remontoiminen viivästyi, syntyi tilaa kokeiluille ja keskustelulle. Tavoitteena ei ollut niinkään uusien tapahtumien kehittäminen ja toiminnan lisääminen, vaan jo olemassa olevan viemisen kirkkotilaan. Liedon kirkossa on vuodesta 2015 järjestetty erilaisia keskustelu- ja kirjallisuusiltoja, kirkkonäytelmiä ja konsertteja. Uutena toimintana alkoivat neuleillat, joissa käsitöiden tekemisen lisäksi vietetään aina myös iltamessu. Pääsiäisyönä on messun jälkeen syöty pääsiäisyön ateria yhdessä kirkossa. Liedon kirkossa on kokeiltu ehtoolaisen jaon erilaisia toteuttamistapoja ja tätä varten kirkon kiinteitä penkkejä poistettiin (Museoviraston kanssa sopien). Lapsille ja perheille on kirkossa järjestetty perhekerhoja sekä erilaisia toiminnallisia tapahtumia. Kokeiluja on tehty

**Tavoitteena oli jo olemassa
olevien tapahtumien
ja toiminnan vieminen
kirkkotilaan.**

samanaikaisesti seurakunnan kaikissa kirkkoissa, Liedossa, Tarvasjoella ja Littoisissa (ja Liedon seurakunta on ollut mukana erilaisissa Turun arkkihiippakunnan tuomio- ja kapitulien koordinoimissa kehittämishankkeissa). Tarvasjoelta on saatu esimerkiksi paljon kokemusta jumalanpalveluselämän monipuolisesta toteuttamisesta ja seurakuntalaisten aktiivisuudesta. Littoisissa alkoi vuonna 2019 kyläkirkkoprosjekti, jonka myötä kirkko toimii myös taidegalleriana. Tässä toiminnassa alttari on keskipisteenä: jokainen taiteilija luo kirkkoon näyttelyn kokonaisuuteen ja kirkkotilaan sopivan alttaritaulun.

Kirkkotilassa tapahtuvat muutokset ovat herkkiä ja vaativat kypsyttelyä. Oman lisänsä tähän tuo varsinaissuomalaisuuteen kuuluva ”antaa olla entiselläs vaan” -ajattelu. Kokeilujen kautta seurakuntalaiset ovat päässeet mukaan muutosprosessiin. On löydetty kipupisteitä. Jollekin seurakuntalaiselle esimerkiksi tiskirätin (tervetulolahja uusille seurakuntalaisille) neulominen kirkossa oli liikaa. Vähitellen on kuitenkin totuttu ajatukseen siitä, että kirkossa voidaan tehdä monenlaista ilman, että kirkon pyhyys vaarantuu. On huomattu, että onkin mukavampi juoda kirkkokahvit kirkossa kuin lähteä erikseen seurakuntatalolle sitä varten. Lasten tapahtumissa saattaa edelleen kuulla, miten vanhempi kirkon oven ulkopuolella kommentaa olemaan kirkossa hiljaa ja näitisti, ja hämmennys on melkoinen, kun oven takaa aukeaa näkymä iloisesti

Millaisia valintoja teemme, jotta kirkko voisi palvella seurakuntaa mahdollisimman hyvin?

hyppelevistä lapsista ja urkujen pauhusta, kun kaikki halukkaat saavat kokeilla soittamista. Samaan aikaan joku lapsi aina vain istuu onnellisena penkissä ja ihailee kirkon kauneutta eikä kaipaa mitään muuta tekemistä.

Hallinnon päätöksenteosta yhteiseksi matkaksi

Kirkon remontin kannalta marraskuu 2016 oli merkittävä, sillä silloin järjestetyssä kaikille avoimessa kirkkoillalla remontti muuttui hallinnon päätöksistä koko seurakunnan yhteiseksi hankkeeksi. Teknisestä ajattelusta siirryttiin pohtimaan remonttia ja kirkkotilaa alttarin paikasta käsin. Samaan aikaan alkoi myös kirjallisen palautteen kerääminen, mikä on ollut merkittävä osa kirkon monipuolisen käytön pohdintoissa ja kirkon remontin suunnittelussa. Avoimia kirkkoiltoja on järjestetty säännöllisesti. Vuoden 2018 seurakuntavaalien yhteydessä vaaliauto kulki ympäri Lietoa mukanaan havainnekuva kirkon remontin suunnittelusta. Ihmiset saivat keskustella kirkkoherran kanssa muutoksen tarpeista, mutta

myös omista peloistaan ja huolistaan kirkkotilan uudistamiseen liittyen.

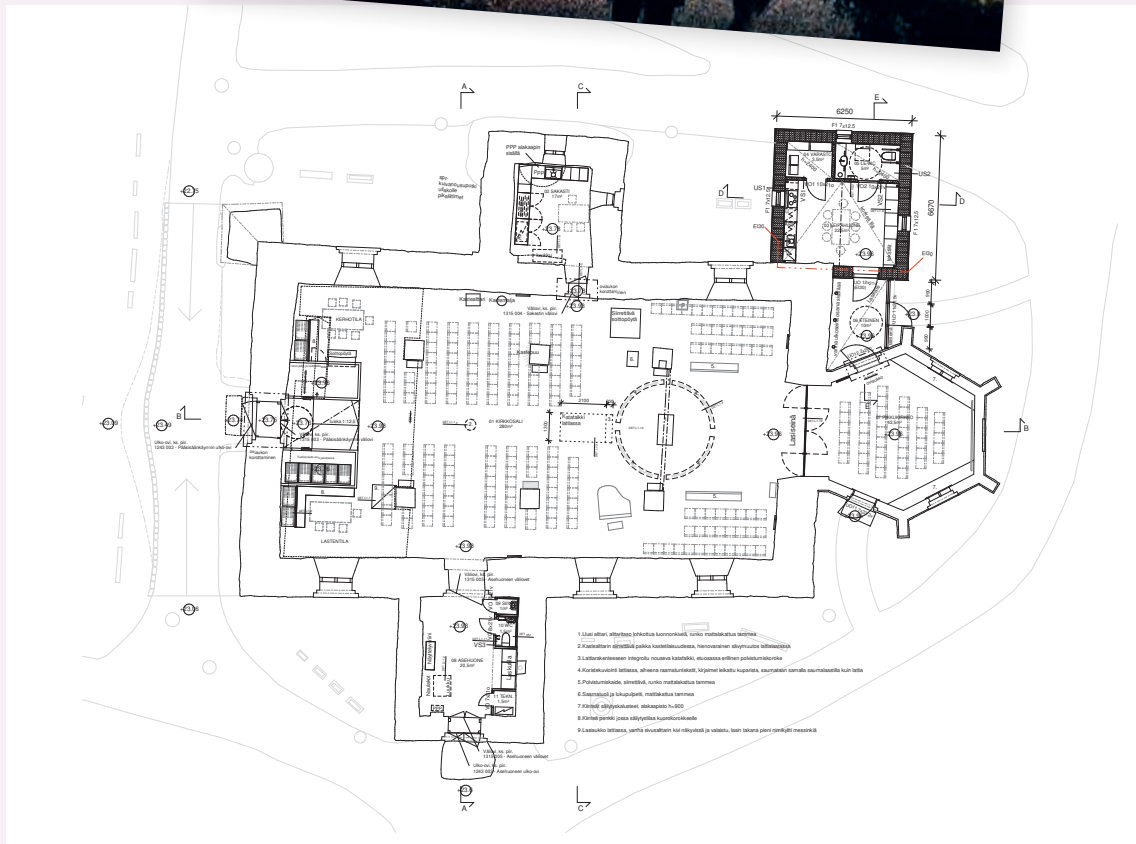
Millainen Liedon kirkosta sitten tulee?

Kokeilujen ja palautteen keräämisen myötä on vahvistunut ymmärrys siitä, millaisia muutoksia kirkkotilaan on tehtävä, jotta se aidosti voi olla seurakunnan elämän keskus. Vaikka monenlaista voidaan jo tehdä ilman mitään tilojen muutosta, nykyinen tilanne sulkee ulos monia. Kokeiluissa ja seurakuntalaisten palautteissa nousi esiin esteettömyyden vaatimus, saavutettavuus. Monipuolisen ja kaikille avoimen toiminnan mahdollistaminen edellyttää, että kirkkoon on saatava wc-tiloja ja kirkkotilan moniportaisuus on ratkaistava niin kulun kuin monipuolisen käytön näkökulmista. Yhteinen ateriointi ja kahvittelu on merkittävä osa yhdessä oloa. Kirkossa ei kuitenkaan ole tiloja tarjoilujen valmisteluun, vaan kaikki on kuljetettava kirkkoon ja pois. Siksi tarjoilujen järjestäminen vaatii paljon työtä ja tekijöitä. On erityisen merkittävää, että kokeilujen

Havainnekuva
kirkon lisäosasta,
Leipähuoneesta.

KUVAT: ARKITEHTITOIMISTO NOAN

Kirkon remontin pohjapiirroksesta ilmenee, että pohjoispuolelle rakennettavan Leipähuoneen myötä kirkkoon saadaan keittiötila sekä esteetön wc-tila. Lisäksi tilan kautta mahdollistuu kulku kirkkoon muista toimitiloista.

Liedossa on nähty tärkeänä kaikkien kirkosta kiinnostuneiden osallistaminen sekä säännöllinen ja avoin viestintä.

myötä ymmärrys saavutettavuuden merkityksestä on lisääntynyt. Yhä vahvemmin yhteisenä tavoitteena on, että kaikki voivat kokea kirkon paikkana, jonne on helppo tulla ja kokea kodikkuutta ja lämpöä. Samaan aikaan on vahvistunut halu vaalia kirkon keskiaikaista pyhyyttä ja kirkon merkitystä Jumalan kohtaamisen paikkana paitsi yhteisissä kokoontumisissa, myös yksittäisen ihmisen hiljentymisen ja rukouksen paikkana arjen keskellä.

Kirkon monipuolisen käytön myötä on huomattu tilojen eriyttämisen tarve. Kun toiminta kirkossa lisääntyy, esimerkiksi kanttorien huolena on ollut harjoittelumahdollisuuksien väheneminen. Remontin myötä kirkko onkin mahdollista jakaa kahdeksi eri tilaksi. Kirkon pohjoispuolelle rakennettava Leipähuone ja alttarialueen takana oleva 1900-luvun alussa rakennettu Pikukirkoksi kutsuttu tila erotetaan lasiseinällä kirkkosalista. Ajatuksena on, että toisella puolella voidaan viettää esimerkiksi muistoti-

laisuutta tai jakaa EU-ruoka-apua, kun toisella puolella valmistellaan tilaa seuraavaa tilaisuutta varten. Leipähuoneen myötä kirkkoon saadaan keittiötila ja esteetön wc-tila sekä uusi kulku kirkkoon seurakunnan muista toimitiloista.

Mitä Liedon prosessista voi oppia?

Vaikka kirkon remontin aikataulu on pitkittynyt, se on Liedon seurakunnan ja remontin suunnittelun kannalta ollut onnekas asia. Seurakunta on voinut olla mukana siinä muutoksessa, joka on jo pidempään ollut käynnissä muualla maailmalla ja viime vuosina alkanut myös Suomessa. Seurakuntien resurssien vähetessä on mietittävä, miten voidaan valmistautua esimerkiksi siihen, että toimitilojen määrä vähenee. Seurakuntalaiset ovat saaneet rauhassa totutella siihen, että kirkkotilaa käytetään monipuolisesti ilman, että se vähentää kirkon pyhyyttä. Luottamushenkilöt ovat saaneet aikaa ja rohkeutta sitoutua merkittävään hankkeeseen.

Liedon prosessi antaa toivottavasti yhden esimerkin siitä, miten valmistautuminen voisi tapahtua. Erityisen tärkeinä Liedossa on nähty kaikkien kirkosta kiinnostuneiden osallistaminen sekä säännöllinen ja avoin viestintä. Kirkkotilan remontoimisen ja käyttötapojen kokeilemisen näkeminen muutosjohtamisen näkökulmasta, on auttanut ymmärtämään, että on käytettävä runsaasti resursseja ihmisten kohtaamiseen niin kasvatusten kuin esimerkiksi sosiaalisen median välityksellä. Tässä tärkeää on ollut se, että johtava viranhaltija on antanut muutokselle kasvonsa ja aikaansa. Rohkeus keskustella, uskallus ottaa vastaan myös kiukku ja huoli on tuottanut tulosta, joka nyt odottaa toteuttamista. Kirkkohallitus vahvisti kesäkuussa 2020 Liedon keskiaikaisen harmaakivikirkon muutossuunnitelmat, joiden mukaan kirkosta tulee kokonaan esteetön ja monikäyttöinen. Marraskuussa kirkko sulkeutuu ja remontti alkaa. Liedon kirkon remontin etenemistä voi seurata Liedon seurakunnan Facebook-sivulla ja seurakunnan kotisivujen uutisoinnissa. Sivuilta löytyy myös Liedon seurakunnan Hiljaisuuden Ystävät ry:ltä tilaama ja **Mika K. T. Pajusen** laatima *Kirkkotilan symboliikka. Teologinen taustaselvitys Liedon kirkon remontin tarpeisiin* sekä **Outi Tukia-Takalan** ylemmän pastoraalin kehittämishankkeen raportti *Kirkkotilan monipuolinen käyttö – Ta-pausesimerkkinä Liedon keskiaikainen kirkko vuodelta 2019.* ✕

ULLA RUUSUKALLIO

PAPPISLIITON PUHEENJOHTAJA

ulla.ruusukallio@evl.fi

Nyt ihmettelen tässä

Nyt jo aikuinen esikoiseni pohti pienenä nukkumaan käydessään usein elämän perimmäisiä ja syvällisiä. Pojan syntymän aikoihin perheeseemme kuului iäkäs Elmo-kissa, joka jouduttiin kuitenkin lopettamaan esikoisen ensimmäisen elinvuoden aikana. Elmon kuvia katseltiin lähes viikoittain, ja se eli muistoissamme ja puheissamme. Esikoisen ollessa kuusivuotias hän kerran nukkumaan mennessä pohdiskeli: "Mä ihmettelen, miksi se Elmo-kisu kuoli." Äitinä aloin taas kerrata kaikkia niitä sairauksia ja vaikeuksia, joita Elmon viimeiseen vuoteen liittyi. Esikoinen silminnähdén tuskastui puheeseeni ja alkoi kärsimättömänä haroa hiuksiaan. "Äiti!" poika parahti. "Mä IHMETTELEN, miksi se Elmo-kisu kuoli!"

Menneen kesän olen ihmetellyt seurakuntaelämän toimintatapojen nopeaa muutosta covid-19 kevään jäljiltä. Siirryttyäni kesäkuun alussa psykiatrisen sairaalan sairaalapapin tehtävistä kaupunkiseurakunnan kirkkoherraksi sukelsin samalla mukaan poikkeuskevään jälkeisen toisen vaiheen seurakuntatyöhön ja sen toimitusrumba. Sairaalatyössä arkea on aina eletty ei-toivottujen

infektiotautien, mahdollisen kosketuseristyksen ja käsidesin sekä suojaetäisyyksien ja -varusteiden todellisuudessa. Mutta mitkä käytännöt ovat seurakuntatyössä kulloinkin kohtuullisia ja mitkä taas menevät hätävarjeluun liioittelun puolelle? Osviittaa oman seurakunnan käytäntöihin on voinut hakea sosiaalisen median ja livestriimausten kautta. On voinut ihmetellä tapojen erilaisuutta ja vain aavistella niitä tekijöitä, jotka valitun käytännön taustalla ovat kulloinkin olleet vaikuttamassa. Myös Facebookin Pastorit-palstalla on ihmetelty, lähinnä toisten toimintatavoista löydettyjä virheitä. Käsitys kollegiaalisuudesta – sitäkin sopii joskus ihmetellä.

Syksy tuo mukanaan uutta ihmeteltävää. Ehkä jo piankin nähdään Suomessa ensimmäiset työajalliset papit. Syyskuussa Tampereen hiippakunnan yhden rovastikunnan papisto kävi keskuudessaan uudet kirkolliskokousvaalit. Marraskuussa valitaan Pappisliitolle uusi puheenjohtaja vanhan siirtyessä syrjään. Joulukuussa syntyy seimeen taas Vapahtaja. Ihmetellään ainakin tätä viimeistä yhdessä.

Suojatkaa tänä syksynä itseänne ja toisianne kaikelta vahingolliselta! ✕

Suojatkaa
tänä syksynä
itseänne ja
toisianne kaikelta
vahingolliselta!

Livestriimauksesta USEIN ESITETYT KYSYMYKSET

MARKUS KARTANO, TEKSTI JA KUVAT
VERKKOPAPPI, HELSINGIN SEURAKUNTAYHTYMÄ

Kun koronarajoitusten aikana tilaisuuksiin ei ole voinut osallistua fyysisesti samalla tapaa kuin aiemmin, on livestriimaus ollut hyvä vaihtoehto olla vuorovaikutuksessa seurakuntaan.

Tällä hetkellä Facebook ja YouTube tarjoavat suosituimmat striimauspalvelut, joiden kautta live-lähetyksiä voi tehdä melko helposti. Mainosrahoitteisissa palveluissa lähettäminen ei tekniikan ohella sinänsä maksa mitään. Palvelut mahdollistavat striimaamisen monella tapaa, joko mobiililaitteilla tai monimutkaisemmilla järjestelmillä. Näihin alustoihin pystyy striimaamaan siten, että katsoja voi katsoa sisältöjä ilman, että on kirjautunut näihin palveluihin. Facebook tarjoaa helpomman tavan tehdä mobiilivideosta, ja sisällöt näkyvät paremmin Facebookia käyttäville, siksi monet seurakunnat ovat valinneet

sen striimausalustaksi. YouTube taas on omalla tavallaan selkeä ja perinteisempi tapa koota lähetyksiä yhteen paikkaan. Molemmat alustat kehittävät palveluitaan ja myös kilpailevat keskenään käyttäjäkunnasta.

Vaikka striimaus helpoimmillaan voi olla todella yksinkertaista kännykällä lähettämistä, voi siinä nousta esiin erilaisia haasteita, jotka on hyvä ottaa huomioon.

Toimiiko netti?

Onnistuakseen hyvin ja luotettavasti, suora lähettäminen vaatii hyvän nettiyhteyden. Yhteyden toimivuus kannattaa tarkistaa aina etukäteen siinä tilassa, missä lähetetään. Mikäli tilaan ei ole saatavissa kiinteää verkkoyhteyttä (kirkkoverkkoyhteys ei sovellu tähän), yhteys täytyy järjestää muulla tavoin. Tilassa voi olla hyvä kännykkäkuuluvuus, jolloin livestriimin voi tehdä pelkällä kännykällä tai käyttää kännykkää mobiilitukiasemana.

Tilan sisällä kuuluvuus voi vaihdella paljonkin, ja esim. paksuseinäisessä kirkkossa kännyk-

käverkko voi toimia paremmin ikkunoiden läheisyydessä kuin keskellä kirkkoa. Striimauksen tueksi voi hankkia erillisen langattoman 4g-tukiaseman, jonka voi sijoittaa sellaiseen paikkaan, että mobiili-kuuluvuus on hyvä.

Tärkeää lähettämisessä on erityisesti ulospäin menevä nopeus. Hyvään yleisimpään lähetystarkkuuteen 720p riittää jatkuva 3-4 Mbps nopeus, mutta mitatun nopeuden olisi hyvä olla suurempi mahdollisten vaihteluiden varalta. Nopeutta voi mitata verkosta löytyvillä nopeusmittareilla tai kännykkäsoveluksilla. Jos tilassa aiotaan tehdä livelähetyksiä säännöllisesti, kannattaa harkita erillisen striimausverkon hankkimista. Esim. Helsingin seurakunnissa on kirkkoverkkoyhteyksien rinnalle saatu erillinen

Äänen hyvä kuuluvuus on yksi livestriimauksen tärkeimmistä elementeistä.

striimausverkko, joka käyttää samoja tukiasemia kuin langaton kirkkoverkkokin. Kiinteä yhteys tuo lähettämiseen paremman onnistumisvarmuuden.

Saako äänestä selvää?

Äänen hyvä kuuluvuus on yksi livestriimauksen tärkeimmistä elementeistä. Siksi on hyvä ennen tilaisuuden lähettämistä perehtyä siihen, millainen tila on akustikaltaan ja mitä tilaisuuden sisälöt vaativat tallentamisen näkökulmasta. Usein isoissa kirkkotiloissa äänen taltioimisen riesana on pitkä kaiku. Jos tilassa puhutaan ja mikrofonit on kaukana, voi puheesta olla vaikea saada selvää, sillä kaiku tekee äänen epäselväksi, eikä selaista lähetystä oikein tee mieli seurata. Helpointa olisi, jos kirkkoti-

lan äänentoistosta saisi äänen ulos niin, että sitä voisi hyödyntää lähe-tyksessä. Tällöin puhujat puhuisi- vat normaalisti mikrofoneihin, ja se kuuluisi hyvin sekä striimissä että tilassa. Jos tämä ei ole mahdollista, täytyy puhujille järjestää striimiä varten erilliset mikrofonit niin, että ne sijaitsevat mahdollisimman lähellä puhujia.

Mikäli striimaus tapahtuu kän-nykällä, voi sen äänen tallentamista yrittää parantaa erilaisin keinoin. Kännyköihin on saatavissa suun- taavia mikrofoneja, mutta silloin- kin pitäisi olla aika lähellä puhujaa tai kaiutinta, josta ääni tulee. Yksi vaihtoehto on liittää kännykkään usb-johdolla erillinen äänimikseri tai digitaalitalennin, johon liitetään tarvittava määrä mikrofoneja ja niiden tasot säädetään sopiviksi. Jos tilan omasta äänentoistosta saa pu- heäänet, täytyy tilassa kuuluvalla musiikille järjestää vielä omat mik- rofonit. Mitä enemmän striimat- tavassa tilaisuudessa on erilaisia musiikillisia elementtejä, sitä haas- teellisemmaksi tulee sen hyvä tal- lentaminen. Tämän takia tilaisuutta suunniteltaessa on hyvä keskustella myös striimausten toteuttavien kanssa, mitä teknisiä vaatimuksia sisällöt tuovat mukanaan. Ääni ku- ten myös koko striimin toimivuus kannattaa testata hyvissä ajoin etu- käteen. Jos kalusto ei ole tuttua, siihen kannattaa myös perehtyä hyvissä ajoin. Äänen ja kuvan tal- lentamista eri olosuhteissa ei voi koskaan harjoitella liikaa.

Äänen suhteen on hyvä myös miettiä, mitkä ovat tavoitteet lähe- tyksen laadun suhteen suhteutet- tuna käytössä oleviin resursseihin. Hyvä äänen tallentaminen akus- tisesti haasteellisessa tilassa vaa- tii riittävän laadukkaan kaluston ja osaavat käyttäjät. Jos riittää,

että puheäänestä saa selvän ja mu- siikki kuuluu välttävästi, silloin ke- vyemmälläkin kalustolla voi tulla toimeen. Toisaalta jos halutaan palvelella seurakuntalaisia hyvillä verkkosisällöillä, vaatii se myös sat- sausta tekniikkaan ja sitä käyttäviin ihmisiin. Tässä suhteessa kiinteiden lähetyksjärjestelmien etu on se, et- tei niitä tarvitse viritellä joka kerta erikseen ja äänet on striimauksen kannalta säädetty sopivaksi.

Millaista on hyvä sisältö livelähetyksissä?

Striimaamisessa kuten muussakin sisällöntuotannossa on hyvä miet- tiä etukäteen, mitkä ovat sen tavoit- teet: keille lähetys on suunnattu ja mitä lähetyksellä halutaan saada ai- kaan? Visuaalisuus on videolähe- tyksissä tärkeä elementti; eli kan-

nattaa miettiä, mitä kamera kuvaa ja miten kuva tukee sitä tarinaa, jota katsojille haluaa välittää. Live- lähettämiseen pätevät samat laina- laisuudet kuin videokuvaamiseen yleensä, ja siihen liittyviä taitoja on hyvä treenata tekemällä harjoituk- sia erilaisissa tilanteissa. Kuvausta suunniteltaessa kannattaa miettiä, millä tapaa kuvasta voi tehdä sel- laisen, että sitä on miellyttävää kat- soa. Kirkkotilat ovat usein hämääriä, jolloin on hyvä miettiä, onko mah- dollista lisätä valaistusta puhujalle niin, että hän erottuisi paremmin taustasta.

Jotta livelähetyksen katsoja tuntisi olevansa osa kokoontuvaa joukkoa, katsojat on myös hyvä huomioida. Lähetyksen katsojat kannattaa toi- vottaa alussa tervetulleiksi ja kiittää lopussa mukanaolosta. Lähetyksessä voi käyttää hyväksi somealustojen vuorovaikutuksellisia mahdollisuuksia mm. kysymällä katselijoilta kom- menteja tai mielipiteitä lähetyksen chatissa ja reagoida niihin. Livelä- hetyksissä olisi hyvä olla myös lä- hetystä seuraamassa työntekijä tai vapaaehtoinen, jolla olisi aikaa kes- kustella lähetystä seuraavien kanssa. Näin lähetys olisi myös katsojan kannalta kiinnostava.

• • • • •

**Ääni kuten myös
koko striimin
toimivuus kannattaa
testata hyvissä ajoin
etukäteen.**

Löytääkö lähetyksiä kukaan?

Lähetykset voivat helposti hukkaa kaiken muun somessa olevan sisällön alle eikä suurien katsojamäärien saavuttaminen ole helppoa. Tärkeää on mainostaa tulevaa lähetystä etukäteen ja tehdä se kiinnostavalla tavalla. Lähetyksestä on hyvä olla maininta nettisivuilla, somepäivityksissä ja kaikissa niissä kanavissa, joissa mahdollinen yleisö voidaan tavoittaa. Lähetyksen voi testata etukäteen vaikka paikanpäältä tekemällä testilähetyksen, joka on samalla tulevan lähetyksen mainos. Facebookissa ajastettua lähetystä ei tällä hetkellä voi mainostaa etukäteen, mutta lähetystä varten voi tehdä Facebook-tapahtuman, jota voi markkinoida normaalisti. Kun lähetyks on alkamassa, siitä on hyvä mainita tapahtuman sivulla. Myös tapahtuman jälkeen voi jakaa linkkiä tallenteeseen ja sitä kautta tavoittaa enemmän katsojia.

Kuka tämän kaiken tekisi?

Digitaalisuus tuo monia mahdollisuuksia tehdä seurakuntatyötä uudella tavalla verkon kautta. Mutta sen haltuunotto vaatii myös aikaa ja jatkuvaa perehtymistä, sillä tekniikka ja alustat kehittyvät nopeasti. Työntekijöiden ei kuitenkaan kannata yrittää tehdä kaikkea itse, vaan tässäkin asiassa on hyvä etsiä seurakuntalaisia mukaan. Striimaamisen ja av-tekniikan kanssa sisältöjä teemmään pääsevä nuori voi saada hyvää kokemusta mahdollista tulevaa työtä varten. Seurakunnissa voisi olla strimaamisen vastuuryhmä, joka voisi koostua asiasta innostuneista ihmisistä. Ei olisi ollenkaan pahitteeksi, että seurakunnan av-tekniikka ja sen kehittäminen olisi selkeästi nimetty työtehtäväksi, johon saa riittävästi resursseja ja aikaa. Myös paikallisista yrityksistä kan-

Tärkeää on mainostaa tulevaa lähetystä etukäteen ja tehdä se kiinnostavalla tavalla.

nattaa hankkia mahdollisuuksien puitteissa osaamista, erityisesti silloin kun mietitään tilojen strimaamiseen liittyviä teknisiä yksityiskohtia.

Mistä tukea strimaamiseen?

Strimausta tekevät ovat usein sa-

manlaisten kysymysten äärellä, siksi vertaistuesta voi olla suuri apu. Facebookista löytyy erilaisia ryhmiä esim. Kirkko strimaa! -ryhmä, jossa voi kysyä erilaisia strimaamiseen liittyviä kysymyksiä tai tuoda esille omia kokemuksia muiden hyödyksi. ✕

Pieni eteläkarjalainen seurakunta

loi yhteyden verkon yli

ALEKSI KERÄNEN

TOIMITTAJA, PARIKKALA

JOUKO TYKKYLÄINEN, KUVAT

Parikkalan seurakunta siirsi sanajumalanpalvelukset striimilähetyksien muotoon heti koronarajoitusten iskettyä ja näytti yhteistyön voiman.

Parikkalan kirkossa pidettävien sanajumalanpalvelusten striimaaminen aloitettiin sunnuntaina 22. maaliskuuta. Tästä eteenpäin aina kesäkuun alkuun saakka palveluksessa olivat läsnä ainoastaan palveluksen toimittaneet 5–6 henkilöä sekä taltioinneista aluksi omalla kalustollaan vastannut **Jussi Siitonen**. Aiemmin jumalanpalveluksia oli pystynyt kuuntelemaan suorina ra-

diolähetyksinä. Videotaltiointeja on voinut katsoa sekä suorana että talenteena seurakunnan YouTube-kanavalla.

– Ajattelin mielessäni niitä tuttuja ja tuntemattomia ihmisiä, jotka juuri sillä hetkellä ovat ruudun ääressä. Seurakunnassamme on hyvin suuri kirkossakäyntiprosentti, vaikka matka kirkkoon voi olla pitkä. Välillä alkoi papillakin olla ikävä tuttujen kohtaamista, kirkko-

herra **Marja-Liisa Malmi** kuvaili tuntemuksiaan huhtikuun alussa.

– Ensimmäiseen striimatun jumalanpalveluksen saarnaan, joka oli samalla ensimmäinen, jonka pidi Parikkalan kirkossa, liittyi hie-
man tavallista enemmän latausta, kun pyrin ajattelemaan niitä kuuli-
joita, joita striimaus mahdollisesti tuo, seurakuntapastori **Timo Dahlbacka** kertoi.

• • • ● • • •

Striimauksessa esivalmistelu on kaiken A ja O.

Saatu palaute oli kuitenkin pelkästään myönteistä. Kuvanlaatua kehuttiin sellaiseksi, että sitä katsellessa tuntui kuin olisi itsekkin istunut kirkossa. Monet pitivät tärkeänä myös sitä, että jumalanpalveluksia toimitettiin omassa kotikirkossa tutujen työntekijöiden voimin.

Oma laitteisto

Parikkalan seurakunta hankki oman kuvauskaluston kesäkuussa. Ensimmäinen kuvattu tapahtuma oli heinäkuun ensimmäisenä sunnuntaina vietetty Karjalaisen kansan messu. Tarkkaamo on pystytetty sakastiin alttarille johtavan oven viereiseen hyllyyn. Sen sydämeiksi on hankittu tehokas tietokone ja monikameratuotantoja helpottavat lisävarusteet eli ulkoinen hiiri ja lisänäyttö.

Ohjelmistoksi on asennettu Open Broadcast Software, jota monikameratuotannoista vastaava Jussi Siitonen kuvailee striimaajien standardiohjelmaksi. Äänitarkkailua varten koneeseen yhdistetään studiosoiset kuulokkeet ja internet-yhteys toteutetaan 4G-reitittimellä.

Kuvauslaitteiston yhteydet on toteutettu ATK-kaapeloinnilla. Yhteyden voisi muodostaa langattomastikin, mutta Parikkalassa päädyttiin kaapelointiin vaivattomana ja varmana vaihtoehtona. Kaapelointi oli otettu huomioon kirkkoon vuonna 2017 tehdyssä äänentoistojärjestelmän päivityksessä. Äänen osalta striimauksissa pyritään hyödyntämään kirkossa jo valmiiksi olevaa äänentoistoa ja signaalia säädetään seurakunnan kuoron kahdeksanavaisella äänimikserillä live-lähetykseen sopivalle tasolle sekä sävyille.

Monipuolinen lähetyksen syntyy kahdella kameralla

Kuvaus tapahtuu kahdella teräväpiirtokameralla. Lähempänä oleva

kamera on kiinteä ja kuvaa lukupulpettia ja alttarin suuntaan. Toinen kamera on kauko-ohjattava ja sijaitsee alttarilta katsottuna urkuperven oikeassa laidassa. Kameraan on ohjelmoitu valmiiksi kuusi eri kuvakulmaa: urkuperveltä kuvataan muun muassa yleiskuvaa alttarin suuntaan sekä lähikuvia saarnastuolista, kanttorista tai avustavista laulajista.

Kameraa on mahdollista ohjata myös lennosta, ja sillä voi tehdä yksityiskohtaisia kamera-ajoja esimerkiksi alttaritaulusta. Kauko-ohjattavalla ja sekunnissa kuvakulmasta ja -koosta toiseen vaihtavalla kameralla on vältetty useiden kiinteiden kameroiden asentaminen kirkkosaliin.

Kameroiden ja kuvakulmien käyttö räätälöidään lähetettävän tapahtuman mukaan. Studio-ohjelmistoon liitettyllä sanoitusohjelmistolla voidaan syöttää livekuvaan myös tekstiä ja tekstityksiä. Karjalaisen kansan messussa suoraan lähetykseen juoksutettiin laulujen sanoja, sanajumalanpalveluksessa teksteinä ovat näkyneet muun muassa virsien numerot. Liturgi tai muu tapahtumasta vastaava henkilö käy tilaisuuden kulun ennakkoon läpi monikameraohjaajan kanssa.

– Ohjaajan tehtävänä on ”elää” tapahtumaa noin 10–15 sekuntia ennakkoon, jotta ehtii valitsemaan oikeat kuvakulmat. Esivalmistelu on kaiken A ja O. Ohjaajalla on oltava jonkinlainen käsiohjelma siitä, mitä tapahtuu, monikamerataltiointivastaava Jussi Siitonen sanoo.

Uudet työmuodot haastavat kehittymään

– Olen iloinen siitä, että on päästy tähän pisteeseen. Nyt seurakunnalle on ostettu omat laitteet, ja kokemusta kuvauksesta on kertynyt jo hyvin monenlaisista tilaisuuksista normaalien jumalanpalvelus-

Kirkkoherra Marja-Liisa Malmi ja monikameratuotantovastaava Jussi Siitonen valmistelevat alkavan jumalanpalveluksen striimausta.

ten lisäksi. Heti huhtikuun alkupuolella olivat erilaiset hiljaisen viikon ja pääsiäisen tilaisuudet, keväällä Kansanlaulukirkko ja heinäkuussa Karjalaisen kansan messu, Marja-Liisa Malmi kertoo.

– Striimaaminen on haastanut meidät työntekijät tekemään parhaamme. Lähes joka messuun on saatu laulajia tai lauluryhmä. Kaikki tämä vaatii avustajien etsimistä ja harjoittelua kanttorin

kanssa, mutta vaivannäkö kannattaa. Myös saarnan valmistelussa joutuu miettimään sitä, että puhe koskettaisi mahdollisimman laajaa joukkoa. Viimeistään nyt on jätettävä ”kaanaan kieli”, jota vain sisäpiiri ymmärtää.

Malmi myöntää positiivisen palauteryöpyyn yllättäneen. Seurakunnassa harvemmin saa palautetta, mutta nyt tuli kiitosta tehdystä työstä ja toiveita siitä, että kuvaaminen jatkuisi korona-ajan jälkeenkin.

– Seuraamme jatkuvasti katsojajamäärien kehittymistä. Kun kirkkoon aiemmin ennen koronaroajoituksia kokoontui sunnuntaisin 50–60 kuulijaa, nyt parhaimmillaan yksittäisellä messulla on ollut jälkikäteen 450–500 katsojaa. Messu siis tavoittaa heitä, jotka eivät tulisi kirkkoon paikan päälle. Tämäkin on vahva peruste sille, että siirryimme striimaamaan kaikki jumalanpalvelukset.

Eteenpäin

Seurakunta pyrkii saamaan lisää ihmisiä striimaustuotannon toteut-

• • • • •

Seurakunta pyrkii saamaan lisää ihmisiä striimaustuotannon toteuttajiksi.

tajiksi. Yhteistyötä koulun kanssa on suunnitteilla. Ajatuksena on tarjota kiinnostuneille oppilaille opastusta kuvaamiseen ja siten kokemusta striimaustuotantojen tekemisestä.

– Toinen tulevaisuuden kysymys liittyy tilaisuuksien tallenteisiin. Pohdimme, voisimmeko tarjota seurakuntalaisille mahdollisuuden saada laadukas tallenne esimerkiksi häistä tai vauvan kastujuhlasta pientä korvausta vastaan, tuumii kirkkoherra Marja-Liisa Malmi digiloikan seuraavista askelmerkeistä. ✕

• • • • •

Ohjaajan tehtävänä on ”elää” tapahtumaa noin 10–15 sekuntia ennakkoon, jotta ehtii valitsemaan oikeat kuvakulmat.

SARA SALONEN

TEOLOGIAN OPISKELIJA, ITÄ-SUOMEN YLIOPISTO
AKAVAN OPISKELIJOIDEN 1. VARAPUHEENJOHTAJA

Mukana myös Strömsössä

Marraskuussa 2019 Kirkon akateemiset AKI ry esitti minua Akavan opiskelijoiden varapuheenjohtajaksi vuodelle 2020. Kampanjaa tehdessäni keskustelin useiden akavalaisten liittojen opiskelijatoimijoiden kanssa. Ammattiliittojen suosion heikentyminen puhutti paljon. Kaikilla tuntui olevan yksi yhteinen kysymys: Miten saisit ihmiset jälleen kiinnostumaan ammattiliitoista?

Vastaukseni oli luonnollisesti opiskelijaorientoitunut; sitouttamalla tulevat työntekijät liittoon jo opiskeluaikana. Kerroin tämän onnistuvan, jos liittoon kuulumisen edut ja hyödyt sekä mahdollisuus vaikuttaa ovat jo opiskelijan saavutettavissa. Alleviivasin sitä, kuinka liittojen tulisi tehdä tiivistä yhteistyötä alansa opiskelijajärjestöjen kanssa, olla läsnä opiskelijoiden arjessa ja tarjota myös opiskelijoille koulutuksia sekä työelämävalmennusta. Lisäksi ammattiliittojen ilosanomaa pitäisi saada viedyksi opiskelijalta opiskelijalle. Päätin puheenvuoroni toteamalla, että tekemällä siis kuten oma liittoni tekee.

Olen toiminut läheisessä yhteistyössä kaikkien teologisten opiskelijajärjestöjen kanssa ja vahva kokemukseni on, että liitto nähdään niissä varsin positiivisessa valossa. Opiskelijat saavat ilmaisijäsenyyden ja opiskelijajärjestöt

resursseja. Tämä rohkaisee opiskelijoita paitsi liittymään liittoon myös viestimään toisilleen liitosta positiiviseen sävyyn. Liiton cv-työpajat ja kesätyöillat tarjoavat opiskelijoille tukea, oppia ja käytännön vinkkejä. Opiskelijatoiminta antaa rajattomat mahdollisuudet tutustua järjestökenttään ja hallintomenetelmiin. Luulen, että teologiristeilylle ja teologitinderin arvontaan osallistuttuaan viimeisetkin opiskelijat ymmärtävät, että liitto tarjoaa rahoille vasti-

netta, myös tulevaisuudessa. Kysyntä ja tarjonta kohtaavat monella eri tasolla.

Liitot tarjoavat perinteisesti vakuutuksen niihin hetkiin, kun kaikki ei työelämässä mene kuten Strömsössä. Erityisesti nämä poikkeusajat osoittavat ammattiliitto-

Opiskelijatoiminta
antaa rajattomat
mahdollisuudet tutustua
järjestökenttään ja
hallintomenetelmiin.

jen ydintoiminnan korvaamattoman merkityksen. Liittojen on kuitenkin tärkeää olla näkyvillä myös tavallisessa arjessa, toisinaan myös juhlassa. Silloin ammattiliitto ei tule elämään vasta sitten kun, vaan on mukana kaiken aikaa. Sellaiseen, joka tarjoaa sinulle jotain kaiken aikaa, on helpompaa sitoutua.

En ole maksanut vielä päiväkkään jäsenmaksua omalle liitolleni ja olen jo saanut siltä enemmän kuin kaikkina tulevina työvuosinani pystyn takaisin antamaan. Kuka sellaiseen ammattiliittoon ei haluaisi kuulua? ✕

Helsingin yliopiston
kaupunkiteologia kouluttaa

uskonnon asiantuntijoita kaupungistuvaan maailmaan

HENRIETTA GRÖNLUND

KAUPUNKITEOLOGIAN PROFESSORI, HELSINGIN YLIOPISTON TEOLOGINEN TIEDEKUNTA

Kaupungeissa asuu yli puolet maailman väestöstä. Vuonna 2050 osuuden on arvioitu olevan noin 70 prosenttia. Etenevä kaupungistuminen muokkaa koko maailmaa ja ihmisten elämää kaikkialla, eikä näin ollen voi olla vaikuttamatta myöskään uskontoon. Samaan aikaan uskonnot vastaavasti vaikuttavat kaupungeissa, kaupunkeihin ja kaupungistumiseen. Lisätäkseen ymmärrystä uskonnon ja kaupungistumisen leikkauspinnoista sekä kouluttaakseen uskonnon asiantuntijoita kaupungistuvaan maailmaan, Helsingin yliopiston teologinen tiedekunta tutkii ja opettaa kaupunkiteologiaa.

Miten kaupunkiympäristöt ja kaupungistuminen sitten vaikuttavat uskontoon? Yhtäältä on todettava, että kaupungit ja niiden uskontotilanteet ovat monin tavoin keskenään erilaisia. Kaupungin koko, maan yhteiskunnallinen tilanne ja esimerkiksi uskonnonvapauden aste vaikuttavat monin tavoin siihen, millaisia muotoja uskonto ja elämä ylipäänsä eri kaupungeissa saavat. Kaupungeissa ja kaupungistumisessa on kuitenkin piirteitä, jotka yhdistävät monia keskenään erilaisiakin kaupunkiympäristöjä ja kaupungistumisprosesseja.

Kaupungit ovat pienempiin yhteisöihin verrattuna yleensä suuremman vapauden, valinnan, suvaitsevaisuuden ja väljempien normien ympäristöjä. Kaupunkien moninaisuudessa erilaiset elämäntavat ja maailmankatsomukset ovat lähellä, ja erilaisuutta on pakko josain määrin suvaita ja sen kanssa tulla toimeen. Niiden väenpaljouudessa sosiaalisen kontrollin mahdollisuudet ovat usein vähäisempiä

kuin pienemmissä yhteisöissä. Kaupunkeja onkin usein näistä syistä pidetty maallistumista edistävinä ympäristöinä.

Toisaalta kaupungit ovat samaan aikaan innovatiivisia ja dynaamisia ympäristöjä, myös uskonnoille. Niissä tapahtuu jatkuvaa etsintää, kokeilua ja muutosta. Kaupungeissa on riittävästi ihmisiä ja monenlaisia resursseja uudenlaisten ajatusten, toimintatapojen, yhteisöjen ja alakulttuurien syntymiseen. Kaupunkeihin tulee myös paljon vaikutteita muuttoliikkeen, matkustamisen ja esimerkiksi eri suuntiin liikkuvan lähetystyön myötä, jotka sekä maiden sisällä että maiden välillä painottuvat kaupunkeihin. Kaupungit ovatkin myös maallistumisoletetuissa länsimaissa uskon-

nollisen moninaisuuden ja elävyyden keskuksia.

Kaupungeissa tarvitaan dialogia ja yhdessä elämisen taitoja

Samalla, kun kaupunkiympäristöt tuottavat katsomuksellista elävyyttä ja moninaisuutta, ne tuottavat myös katsomuksellista eriytymistä, kun samoin ajattelevat ihmiset etsiyvät yhteen. Ryhmien identiteetit ja ideologiset rajat korostuvat erottautuessaan muista ryhmistä samalla kun niiden sisäinen koheesio ja samanlaisuus lisääntyvät. Esimerkiksi uskontoa haastavat kehityskulut voivat myös voimistaa uskonnollisten ryhmien vakaumusta ja kehittää niiden toimintaa. Kun uskontoneutraaliuden vaatimukset vievät tilaa

Miten kaupunkiympäristöt ja kaupungistuminen vaikuttavat uskontoon?

uskonnolta, uskonnolliset toimijat luovat uusia, innovatiivisia tapoja toteuttaa uskonto kaupunkitilassa. Uskontoa haastavat ilmiöt voivat myös korostaa ihmisten ja yhteisöjen tarvetta vaihtoehtoisille arvoille tai jaetulle uskonnolliselle tilalle, ja tätä kautta lisätä kysyntää uskonnolliselle toiminnalle.

Eriytymistä ja ryhmäidentiteettien ja -rajojen voimistumista tapahtuu helposti myös uskonnollisten yhteisöjen sisällä. Vaikka esimerkiksi evankelisluterilaisessa kirkossa seurakunnan jäsenyys määräytyy maantieteellisen alueen mukaan, ihmiset etsiytyvät esimerkiksi herrytysliikkeiden, Tuomasyhteisön tai Sateenkaarisyhteisön toimintaan mieltymystensä mukaan. Näin on toki kaikkialla Suomessa, mutta kaupungeissa valinnanmahdollisuuksia on enemmän.

Eriytymistä tuottaa myös se, että organisaatio- tai yhteisötasolla seurakuntien ja muiden uskonnollisten yhteisöjen on kaupunkien väenpaljoudessa mahdollista profiloida toimintaansa eri kohderyhmille, kuten vaikkapa urbaaneille nuorille aikuisille, sosiaalisia kysymyksiä korostaville, tietyllä maahanmuuttajaryhmälle tai karismaattisia vaikutteita etsiville, jolloin yhteisöt voivat erikoistua ja erilaistua toisistaan.

Katsomuksellinen eriytyminen ja yhteisöjen identiteettien kirkastaminen muista erottautumalla voi johtaa jännitteisiin ja myös konflikteihin, kun eri tavalla ajattelevat ryhmät jakavat samaa kaupunkitilaa ja joskus myös taistelevat oikeudesta käyttää sitä. Moninaisuuden ja eriytymisen keskellä tar-

Kaupungit ovat samaan aikaan innovatiivisia ja dynaamisia ympäristöjä, myös uskonnoille.

vitaan dialogin ja yhdessä elämisen taitoja, joiden kehittämisessä ja toteuttamisessa uskonnolliset toimijat ovat myös olleet keskeisiä. Eri uskonnot ja katsomukset ovat kehittäneet omia ja yhteisiä projekteja ja lähestymistapoja rauhanomaisen yhdessä elämisen edistämiseksi. Uskontoja yhdistää usein myös työ yhteisten arvojen edistämiseksi kaupunkien (ja yhteiskuntien) haasteissa.

Sosiaaliset ja ekologiset kysymykset, yksilö- ja aluetason eriytyminen (kaupunkien sisällä ja kaupunkien ja muiden asuin ympäristöjen välillä) hyväosaaisempiin ja huono-osaaisempiin sekä kaupunkien elämäntapaan liittyvä stressi haastavat hyvinvointia ja kestävyyttä kaupungistuvassa maailmassa. Uskonnot ovat keskeisiä toimijoita myös näissä haasteissa. Ne tuottavat palveluja eri tavoin haavoittuvassa asemassa tai haastavassa elämäntilanteessa oleville ihmisille kaupungeissa ja tyhjenvälillä maaseudulla, jolta ihmiset ja palvelut vähenevät kaupungistu-

misen myötä. Samalla ne vaikuttavat kaupunkien ja yhteiskuntien toimintaan ja kaupungistumiskehitykseen ja sen vaikutuksiin eri tavoin. Esimerkiksi kristilliset kirkot ovat kehittäneet erilaisia urbaanin teologian muotoja, joissa teologinen reflektio yhdistyy yhteiskunnalliseen analyysiin ja vaikuttamiseen. Myös dialogi erilaisten katsomusten kesken yhdistyy usein näihin lähestymistapoihin.

Suomalaisessa hyvinvointiyhteiskunnassakin evankelisluterilaisen kirkon, muiden uskonnollisten yhteisöjen ja uskontotoustaisten järjestötoimijoiden rooli on keskeinen erityisesti vaikeimmista haasteista kärsivien ihmisten kysymyksiin liittyen. Esimerkiksi ruoka-apu, papeittomien ja liikkuvan väestön sekä päihdehaasteista kärsivien palvelut ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen keskittyvät monilta osin näille toimijoille. Uskontoon kytkeytyvät motiivit kietoutuvat monenlaiseen auttamis- ja vaikuttamistoimintaan myös yksilötasolla, kun ihmiset vaikuttavat kaupungeissa, kaupunkiei-

hin ja kaupungistumiseen liittyen eri tavoin omista vakaumuksistaan käsin.

Helsingin yliopisto kouluttaa uskonnon asiantuntijoita kaupungistuvaan maailmaan

Valmistaakseen tulevaisuuden teologeja toimimaan edellä kuvatuissa toimintaympäristöissä, Helsingin yliopiston teologinen tiedekunta käynnisti syksyllä 2016 viisivuotisen kaupunkiteologian tutkimusta ja opetusta kehittävän hankkeen. Hanke toteutuu evankelisluterilaisen kirkon rahoituksella. Avauksen mielekkyydestä kertoo, että jo vuonna 2019 kaupunkiteologian ala vakiinnutettiin, ja se sai oman professuurin osana Suomen Akatemian profiloitumisrahoitusta.

Kaupunkiteologian tutkimuksen ja opetuksen sisällölliset ja teoreettiset teemat nousevat edellä kuvatuista uskonnon ja kaupunkiympäristöjen risteymäkohdista: Miten kaupungit tai kaupungistumiskehitys vaikuttavat uskontoon ja miten uskonto toimii kaupungeissa ja suhteessa kaupunkitilaan ja kaupunkilaisten elämään.

Kaupunkiteologian keskeisiä tutkimuslinjoja ovat yhtäältä uskonnollinen moninaisuus ja erilaisten uskonnollisten yhteisöjen roolit kaupungeissa ja kaupunkitiloissa, toisaalta uskonnollisten yhteisöjen sosiaalinen työ. Käynnissä on kotimaisia ja kansainvälisiä tutkimushankkeita, joissa tutkitaan esimerkiksi uskonnollisten yhteisöjen yhteisöllistä ruoka-apua, uskonnollisten yhteisöjen roolia ihmisten selviytymisessä koronaepidemian aikana sekä vähemmistöuskontojen yhteiskuntasuhteita. Tutkielmia on viime vuosina tehty laajalla kirjolla erilaisista uskonnon ja kaupungin leikkauspintoja valottavista teemoista, esimerkiksi uskonnon roolista ihmiskauppaan liittyvässä auttamistyössä, urbaanien megakirkkojen teologiasta sekä yhteisöllisyydestä evankelisluterilaisen kirkon kauppakeskusolohuoneessa. Tutkielmia on tehty myös esimerkiksi Afrikan, Latinalaisen Amerikan ja Balkanin urbaaneihin kysymyksiin liittyen.

Kaupunkiteologiassa on myös kehitetty yhteisölähtöisiä opetusmenetelmiä ja niiden myötä opis-

kelijoiden työelämätaitoja. Käytännössä opiskelijat jalkautuvat kaupunkien kaduille ja kaupunkilaisten yhteisöjen toimintaan havainnoimaan, kohtaamaan, kokemaan ja osallistumaan, ja näin syventämään opetuksen teoreettisia sisältöjä. Opiskelijat ovat tutustuneet useiden eri uskontoja edustavien yhteisöjen (muslimi, katolilais-, helluntailais-, juutalais- ja kristillistaustaiset yhteisöt) ja uskontotaustaisten organisaatioiden (Kirkon ulkomaanapu, Helsinki-Missio ry, Pelastusarmeija) toimintaan osana erilaisia kursseja ja opinnäytetöitä. Keskeinen kumppani on koko hankkeen ajan ollut Diakoniasalaitos, jonka toimintaan urbaanien haasteiden ja haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten parissa opiskelijat ovat osallistuneet eri tavoin.

Kuten edellä kävi ilmi, kaupungistuminen vaikuttaa koko maailmaan, myös esimerkiksi monin paikoin tyhjeneviin maaseutumaisiin ympäristöihin. Kaupungit ja muut asuinympäristöt tai niiden asukkaat eivät myöskään elä irrallaan toisistaan vaan vaikuttavat toisiinsa monin tavoin. Verkottuneessa maailmassa esimerkiksi kulttuuriset vaikutteet leviävät nopeasti kaikkiin ympäristöihin, vaikka kaupungit usein ovatkin vaikutteiden liikkumisen solmukohtia. Tulevien teologiien valmiudet analysoida ja ymmärtää kaupungistumista ja sen yhteyksiä uskontoon sekä toimia moninaisuuden, eriytymisen ja jatkuvan muutoksen keskellä, ovat hyödyksi missä tahansa ympäristössä. ✕

**Kaupungit ja niiden
uskontotilanteet ovat monin
tavoin keskenään erilaisia.**

Eri uskontojen rituaaleja kirkossa?

– ekumeeninen konferenssi uskontojen
välisten rituaalien
kysymyksistä Skotlannissa

HENRI JÄRVINEN

HENGELLISEN OHJAUKSEN JA NUORTEN AIKUISTEN PAPPI,
HELSINGIN SEURAKUNTAYHTYMÄ

Osallistuin 3.–5.3. Skotlannin Glasgowssa järjestettyyn Iso-Britannian ja Irlannin kirkkojen ekumeenisen neuvoston (CTBI) konferenssiin, joka käsitteli uskontojen välisiä rituaalisia kysymyksiä. Rituaaleja uskontodialogissa käsittelevä konferenssi järjestettiin ensimmäistä kertaa, ja se kokosi osallistujia pääasiassa Englannista ja Irlannista. Mukana oli asiantuntijoita myös Hollannista ja Yhdysvalloista. Osallistujat edustivat eri kristillisiä kirkkoja ja mukana oli edustajia myös muista uskonnoista, kuten juutalaisia, muslimeja ja buddhalaisia.

Konferenssin järjestämisen taustalla oli kolme vuotta sitten Glasgowssa Skotlannin episkopaalisen kirkon katedraalissa sattunut tapaus, jossa loppiaisjumalanpalvelukseen oli pyydetty muslimi lausumaan Jeesuksesta kertovan koiraaniresitaation. Tilanne aiheutti jälkeenpäin valtavan polemiikin ja vihapuheen aallon.

Muutenkin kysymys rituaaleista on äärimmäisen ajankohtainen, koska uskonnollisuuden muutos Euroopassa luo monia tilanteita ja kontaktipintoja, joissa eri uskontojen rituaalit kohtaavat. Yhä useampi perhe on moniuskontoinen ja viettää usean uskonnon rukouselämää. Pyhiinvaellus ja matkustelu eri uskontojen pyhillä paikoilla on entistä yleisempää, ja toisten uskontojen perinteisiin tutustuminen on keskeinen osa uskontokasvatusta.

Seminaarissa oli puhujina monia uskontodialogin huippuasiantuntijoita mm. professori **Marianne Moyaert**, tutkija **Rose Drew**, KMN:n entinen uskontodialogityön johtaja **Clare Amos** ja piispa **Michael Igrave**. Lisäksi kuultiin lukuisia eri uskontojen edustajien ja tutkijoiden näkökulmia ja käytännön kokemuksia rituaalisesta yhteistyöstä ja siihen liittyvistä kysymyksistä. Tutustuimme myös

Interfaith Scotland ja Interfaith Glasgow -järjestöjen toimintaan.

Uushenkisyyden haaste

Minut oli kutsuttu puhumaan työstäni Helsingissä. Puheenvuorossani kuvasin uushenkisyyden aiheuttamaa haastetta kirkkojen toiminnalle ja esittelin täällä tehtyjä kokeiluja ja avauksia. Myös meillä Suomessa on huomattu, että maallistumisen paineessa yhteiskunnassa yleistyvät kaupalliset rakenteet tarjoavat mahdollisuuden uskonnoille (erityisesti

kirkoille) tavoittaa ihmisiä heidän elämäntilanteissaan ja samalla se mahdollistaa paremmin myös uskontojen välisen yhteistyön toteutumisen. Tarvitaan avoimempaa asennetta suhteessa uusiin uskonnollisiin ilmiöihin ja lisää uskontojen välisen työn asiantuntemusta.

Seminaarissa nousi vahvasti esiin, kuinka uskontojen rituaalinen ulottuvuus on usein unohdettu ekumeenisessa ja uskontodialogisessa työskentelyssä, vaikka se on tärkeää informaatiota uskonnosta.

Konferenssin järjestelytoimikunta Rev. Can. Stephen Roberts, Dr. Rose Drew, Dr. Elizabeth Harris ja Dr. Anthony Allison.

Ehkä rituaalit ovat jääneet teologisissa työskentelyissä sivuosaan sen vuoksi, ettei rituaalia voi määritellä tarkasti. Rituaalit ovat elävää traditiota ja kokonaisvaltaisia tilanteita yksilön kokemuksen näkökulmasta. Rituaaleja ei tulisi kuitenkaan ylikorostaa, koska rituaalit muuttuvat ja elävät, ja niiden erottaminen arkielämästä on vaikeaa. Toisinaan ne rakentavat siltoja ihmisten välille ja toisinaan ne vaikeuttavat yhteiselämää tai jopa synnyttävät ristiriitoja.

Kirkon määritelmän keskiössä on ollut kysymys opista, jolloin varsinkin protestanttisissa kirkkoissa suhde rituaaliseen ja esineelliseen uskonnonharjoitukseen on kaventunut ja yhteys rituaalisiin uskonnon ulottuvuuksiin on ollut ohutta. Professori Moyaert totesi kriittisesti, että modernissa kristillisyydessä ja varsinkin

Uskontojen rituaalinen ulottuvuus on usein unohdettu ekumeenisessa ja uskontodialogisessa työskentelyssä.

protestanttisessa perinteessä järjen ja mielen korostamisen seurauksena yhteys rituaalisiin uskonnon ulottuvuuksiin on kadonnut ja jäljelle jäävät vain merkityksettömät ja oudolta vaikuttavat käytännöt.

Kenen omaisuutta rituaalit ovat?

Esitelmässä pohdittiin, kuka ”omistaa” uskonnolliset rituaalit ja miten lojaalisuus uskontoa kohtaan ja uskonnollinen identiteetti muodostuvat. Onko meditaation harjoittaminen buddhalaisen yksityisomaisuutta, kuten ehtoollisenvietto on pitkälti kristillistä perinnettä? Voiko ihminen olla samanaikaisesti kahden uskonnollisen identiteetin kantaja? Kiinnostavaa oli, että monessa uskontoperinteessä on myös sisäisesti moniuskontoista ainesta: esimerkiksi kristinusko sisältää runsaasti juutalaisuuden rituaalisia elementtejä. Paikalla olleet messiaanisen juutalaisuuden edustajat ovat kiinnostavasti samaan aikaan sekä juutalaisia että tavallaan kristittyjä.

Vaikka aihe synnyttääkin paljon kysymyksiä, yhteistyö eri uskontojen rituaalien kautta on suuri mahdollisuus. Olisiko hyvä, että esimerkiksi kristityt ja buddhalaiset osallistuisivat toistensa menoihin?

Jättäisivät hetkeksi oman uskonnollisen viitekehityksensä ja olisivat toisen uskonnon ohjailemana? Vuosikymmenten ajan yhteiset rituaalit ovat yhdistäneet ihmisiä ja kansoja. Ne ovat olleet keskeinen osa uskontojen toteuttamaa rauhantyötä.

Aina kun toisen uskonnon edustajat osallistuvat toisen uskonnon rituaaliin, syntyy monta sisäistä ja ulkoista rajaa, jotka tulee ottaa tarkasti huomioon. Kristillisessä perinteessä olemme lähtökohtaisesti itsein ”vieraita” kirkkoissamme. Mitä vieraanvaraisuus tarkoittaa? Otetaanko vastaan ensisijaisesti toinen ihminen, yhteisö vai uskonto? Entä mitä kristitylle merkitsee toisen kunnioittaminen ihmisenä ja Jumalan kuvana, jos hänellä on eri uskonto?

Uskonnollinen monimuotoisuus on osoitus yhteiskunnan monimuotoisuudesta. Vaikka yhteiskunta on moniuskontoinen, ihmisten identiteetti ei välttämättä ole. Tärkeää on myös miettiä, millaisiin rooleihin voimme eri ihmiset asettaa ja millä ehdoilla. Yhteisissä rituaaleissa on usein isäntäyhteisö, jolla on paljon velvollisuuksia omaa perinnettään, mutta myös vieraita kohtaan. Samoin tulee pitää huolta siitä, että vieraiksi kutsuttujen oikeuksia oman uskontoperinteensä rajoihin ei loukata. ✕

Pastori Henri Järvinen ja messiaanisen juutalaisyhteisön rabbi Dr Jonathan Allen.

Mitä kristitylle merkitsee toisen kunnioittaminen ihmisenä ja Jumalan kuvana, jos hänellä on eri uskonto?

LAURA LEIPAKKA

TEOLOGILIITON HALLITUKSEN JÄSEN

Korona ja läsnäolon merkitys

Syksy alkaa koronan varjossa. Tämä vuosi on ollut monin tavoin poikkeuksellinen ja jättänyt jälkensä yhteiskuntaan, työelämään ja vapaa-aikaan. Läsnäolon ja lähimmäisten merkitys on kasvanut.

Koronavuonna ammattiliittojen ääntä on kuunneltu paljon. Poikkeusolot toivon mukaan herättivät niin liittojen jäsenet kuin valtakunnan päättäjät toden teolla pohtimaan työelämän monipuolistuvaa kenttää ja tarvetta uudistuksiin myös lakitasolla. Joustavuutta työttömyystukiin, ymmärrystä modernin asiantuntijatyön liikkuvasta luonteesta sekä työajan vaihtelevuudesta. Näitä tarvitaan pysyvien säästöjen tasolla, ei vain poikkeusolojen linjauksina.

Teologiliiton jäsenmäärä on tänä vuonna kasvanut. Liittoon kuulumisen koetaan selvästi tärkeäksi. Hyvä niin, sillä työelämässä (niin kuin elämässä yleensäkin) harva meistä pärjää yksin. Tarvitsemme toinen toisiamme ja olemme kaikki sidottuja toisiimme. Yhteiskunta ei toimi umpiossa. Kesäkuussa koronarajoitusten purku toi katukuvaan väkijoukkoja ja hymyileviä kasvoja. Ihmisen ei ole hyvä olla pitkään yksin, ei työelämässä tai vapaalla. Siksi ammattiliitollakin on merkitystä. Työelämän kysymyksiä ei tarvitse jäädä pohtimaan yksin, kun vertaistukea, apua ja neuvoja on helposti saatavilla.

Tänä vuonna yhä useampi meistä on joutunut sopeutumaan digitaalisuuteen ja etätöihin. Tässä ei välttämättä ole mitään uutta, mutta etätöiden pitkäkestoisuus on saattanut aiheuttaa haasteita. Työyhteisön läsnäoloa on tullut ikävä. Toisaalta työn tahti on tehostunut ja moni asia hoituu nopeammin etäolosuhteissa kuin toimistolla. Työpäivän on voinut aloittaa pyjamassa, etäkokouskäytännöt ovat tuoneet ryhtiä kokouksiin ja työmatkaan käytetyn ajan on voinut hyödyntää toisin. Toisaalta taas hyötyliikunta on vähentynyt ja työergonomiaan sekä työn ja vapaa-ajan erottamiseen on pitänyt kiinnittää huomiota uudella tavalla.

Etäällä oleminen ei kuitenkaan koskaan ole sama kuin kasvotusten kohtaaminen. Välittömyys ja luonteva läsnäolo eivät ruudun takaa tule samalla tavalla esiin kuin kasvotusten kohdattaessa. Läsnäolon tarve ja työyhteisön merkitys työhyvinvoinnille ovat tänä vuonna kasvanneet.

Korona on auttanut meitä tiedostamaan entistä paremmin Tommy Tabermannin runon viisauden: ”*Ihminen tarvitsee ihmistä ollakseen ihminen ihmiselle, ollakseen itse ihminen.*” Muistetaan tämä työn imussa, kiireen ja muuttuvien tilanteiden keskellä sekä etäyhteyksien päässä. Läsnäolo on ihmisyyden ytimessä.

Valoa ja voimia syksyysi!

Kirkon työhön uudet **ydinosaamiskuvaukset**

Ydinosaamiskuvaukset ovat asiakirjoja, joissa kuvataan ammattien ydintä, siis tietoja, taitoja ja kykyjä, joita käytetään ja sovelletaan työn ammatillisissa konteksteissa. Ydinosaamiskuvauksissa kuvataan koko ammattikunnan osaamista, ei yksilökohtaista osaamista. Ydinosaamista on jokaisella ammattikunnan edustajalla, mutta kenelläkään ei ole kaikkea kuvauksen kattamaa osaamista. Ydinosaaminen myös kehittyy työuran aikana. Se laajenee, syvenee ja voi kehittyä erityisosaamiseksi.

EEVA SALO-KOPPERI

KOULUTUSSUUNNITTELIJA, KIRKON KOULUTUSKESKUS

KARI KOPPERI

JOHTAJA, KIRKON KOULUTUSKESKUS

Kirkossa keskustelu ydinosaamisesta käynnistyi vuosituhannen alkupuolella. Ensimmäiset kirkon ammattien ydinosaamiskuvaukset käsiteltiin piispainkokouksessa vuonna 2010. Kymmenessä vuodessa kirkon toimintaympäristö on muuttunut, ammatit ovat muutoksessa ja myös näkemys ydinosaamisesta on kehittynyt. Tämän vuoksi ydinosaamiskuvauksia ryhdyttiin uudistamaan. Kuvaukset valmistuivat keväällä 2020. Kirkkohallitus hyväksyi huhtikuussa käytöön otettavaksi kirkon ammattien yhteisen ydinosaamiskuvauksen sekä kymmenen ammatin tai erityistehtävän ydinosaamiskuvausta. Pappien ydinosaamiskuvaus hyväksyttiin piispainkokouksessa toukuksessa.

Kaikki ydinosaamiskuvaukset löytyvät Kirkon ydinosaamiskuvaukset -verkkosivustolta, jonne pääsee kirkon evl.fi/plus-verkkosivuston Koulutus ja työelämä -osiosta. Sinne on myös lyhytosoite evl.fi/ydinosaaminen. Sivusto on julkaistu elokuussa, ja sieltä löytyvät kirkon ammattien yhteisen ydinosaamiskuvauksen ohella seuraavien ammattien ja erityistehtävien ydinosaamiskuvaukset: diakonian viranhaltija, kanttori, lastenohjaaja, lähetys- ja kansainvälisen työn ohjaaja, nuorisotyönohjaaja, oppilaitostyöntekijä, pappi, perheneuvoja, sairaalapappi, vammaistyön ja viittomakielisen työn työntekijä sekä varhaiskasvatuksen ohjaaja.

Kirkon ammattien yhteinen ydinosaaminen

Uusien ydinosaamiskuvausten perustana on kirkon ammattien yhteinen ydinosaamiskuvaus. Siinä yhteinen ydinosaaminen jäsenetään neljään alueeseen: vuorovaikutusosaaminen, teologinen ja arvo-osaaminen, työelämä- ja kehittä-

tämisosaaminen sekä toimintaympäristö- ja yhteisöosaaminen.

Sekä yhteisen että kunkin ammatin ydinosaamiskuvausten sisällöllinen lähtökohta on kirkon missio, joka muodostaa perustan kirkon erilaisille tehtäville ja ammanteille. Tämä ajattelu nousee muutama vuosi sitten valmistuneesta Kirkkohallituksen raportista Kaikkialta kaikkialle – kirkon missio nyt. Missiologian tuntemus ja osaaminen kirkon työssä. Raportin mukaan kirkon työntekijän tarvitsema missiologinen osaaminen muodostuu seuraavista taidoista: 1. Sitoutuminen kirkon hengelliseen perustaan ja kirkon perustehtävän ymmärtäminen, 2. Halu edistää kristinuskon todeksi elämistä, 3. Taito toimia eri yhteisöissä ja vahvistaa osallisuutta, 4. Kyky missionaariseen kommunikointiin, 5. Teologiset valmiudet uskontojen ja kulttuurien kohtaamiseen.

Kirkon missiossa on viime kädessä kyse Jumalan missiosta (Missio Dei), joka on Jumalan pelastavaa, parantavaa ja uudistavaa työtä tässä langenneessa maailmassa. Siihen sisältyy sosiaalieettinen vastuu, toimiminen heikoimpien kanssa ja puolesta sekä evankeliumin kertominen uskon syntymiseksi ja Jumalan kuvana kasvamiseksi. Tätä kirkko toteuttaa kokonaisvaltaisesti: kohtaamalla, kutsumalla, palvelella ja kertomalla hyvästä sanomasta.

Aikaisempiin ydinosaamiskuvauksiin verrattuna tämä yhteinen teologinen ja kirkon toiminnan ytimeen juurtuva lähtökohta on uusien kuvausten merkittävin löytö. Kirkon ammatit ovat syntyneet mo-

Uusien ydinosaamiskuvausten perustana on kirkon ammattien yhteinen ydinosaamiskuvaus.

nimutkaisten prosessien tuloksena ja vastauksina oman aikansa haasteisiin. Niitä on tavallisesti tarkasteltu toisistaan irrallaan, mutta nyt ammattien nähdään nousevan samasta ytimestä ja liittyvän toinen toisiinsa. Toivottavasti tällainen ajattelu valtaa alaa laajemminkin ja vähitellen päästään eroon ammatikuntien keskinäisistä kiistelyistä siitä, mikä ammatti on arvokkain. Kaikilla on yhteinen lähtökohta ja kaikissa pyritään edistämään Jumalan missiota.

Kirkon mission ohella kuvauksissa painotetaan: a) ammatin profiilia ja tehtävässä tarvittavaa osaamista, b) vuorovaikutusosaamisen merkitystä ja laaja-alaisuutta kirkon työssä: dialoginen vuorovaikutus, digitaalisuus, ohjausosaaminen, viestintäosaaminen, c) kestävä kehityksen osaamista, d) tulevaisuussuuntautuneisuutta sekä yhteisöllistä työskentely- ja kehittämisaamista sekä e) seurakuntalaisten ja seurakuntien alueilla asuvien osallisuuden vahvistamiseen liittyvää osaamista.

Mitä yhteinen ydinosaaminen on käytännössä?

Ydinosaamiskuvauksissa näkyvät kirkon mission ulottuvuudet: kohtaaminen, kutsuminen, palvelu ja hyvästä sanomasta kertominen. Kohtaamisen ulottuvuus ilmenee vuorovaikutusosaamisessa. Työntekijät tarvitsevat taitoa kuunnella sekä osallistua kirkolliseen ja uskonnolliseen keskusteluun seurakunnassa, kirkossa ja yhteiskunnassa luterilaisen arvopohjan mukaisesti. Kirkon työntekijöiden ydinosaamista on taito kohdata erilaisia kommunikointitapoja käyttäviä ihmisiä luontevasti sekä taito ymmärrettävään ja selkeäkieliseen vuorovaikutukseen sekä sopivan kommunikaatiotavan valintaan. Digitaalista vuorovaikutusosaamista sekä taitoa hyödyntää yksilö- ja ryhmätasolla digitaalisia välineitä tarvitaan yhä enemmän, kun verkosta on tullut kirkon työn yksi toimintaympäristö. Teologista ja arvo-osaamista on taito tunnistaa muut uskonnot ja katsomukset, niiden ominaispiirteet ja ilmenemis- muodot.

Kutsumisen ulottuvuus ilmenee esimerkiksi teologisessa ja arvo-osaamisessa siten, että ammattiin sisältyy kirkon uskon tunteminen ja sitoutuminen kirkon hengelliseen perustehtävään, uskoon ja elämään. Työntekijä tarvitsee yhä enemmän avoimuutta kohdata erilaisia katsomuksia, vakaumuksia ja uskontoja edustavia ihmisiä. Kutsumiseen liittyy myös kyky inspiroida,

innostaa, valmentaa ja ohjata kaikenikäisiä osallistujia ja toimijoita seurakunnan toiminnassa. Se on taitoa perehdyttää, ohjata ja kouluttaa seurakuntalaisia ja toimintaan osallistuvia vastuutehtäviin. Kutsuminen on myös viestintää: taitoa ilmaista kirkon sanoma ja viestittävät ilmiöt selkeällä tavalla. Kutsuminen näkyy toimintaympäristö- ja yhteisöosaamisena. Työ seurakunnassa on verkostojen kanssa toimimista. Se perustuu kumppanuudelle, luotamukselle ja yhteistyölle eri organisaatioiden, yhteisöjen ja verkostojen kanssa. Tähän tarvitaan kykyä rakentaa kumppanuuksia, verkostoja ja yhteisiä foorumeita sekä erilaisten tavoitteiden yhteensovittamista.

Palveluna kirkon missio ilmenee kyvyssä asettua lähimmäisen asemaan sekä tunnistaa elämän monimuotoisuus ja jokaisen ihmisen arvo. Siihen sisältyy kyky tunnistaa ja kunnioittaa toisen ihmisen rajoja. Palveluun liittyy teologisessa ja arvo-osaamisessa toiminta eli taito toimia lähimmäisenrakkauden edistämiseksi sekä köyhien, osattomien ja syrjäytyneiden puolesta ja heidän kanssaan. Palvelua on tarvelähtöinen suunnittelu sekä strategisten tavoitteiden ja resurssien yhteensovittaminen. Ihminen on osa moninaista luomakunnan keskinäisten riippuvuuksien verkostoa, jossa luomakunnan hyvinvointi tulee kaikkien luotujen hyväksi. Siksi myös kestävän kehityksen osaamisen voi sijoittaa osaksi mission palvelu-ulottuvuutta.

Hyvän sanoman kertominen liittyy kristillisen uskon tulkintaosaamiseen. Se on taitoa tulkita Raamattua ja kirkon opetusta erilaisilla tavoilla ja erilaisissa tilanteissa. Hyvän sanoman kertomista on kristinuskon todeksi eläminen ja taito rohkaista seurakuntalaisia elämään kristittyinä. Taito tukea ja ohjata ihmisiä teologisissa, elämän merkityksellisyyden ja spiritualiteetin kysymyksissä on osa tätä kokonaisuutta. Hyvän sanoman kertomisella on yhteisöllinen ulottuvuus, joka ilmenee taitoina tunnistaa ihmisten yhteenkuuluvuuden ja yhteisöön kuulumisen tarpeita sekä taitona edistää merkityksellisten kokemusten muodostumista yhteisöissä.

Papin ja kanttorin ydinosaamiskuvaukset

Papin ja kanttorin ydinosaaminen muodostuu sekä kirkon ammattien yhteisestä ydinosaamisesta että papin tai kanttorin ammatillisesta ydinosaamisesta. Kuvauksissa keskitytään juuri kyseiselle ammatille ominaiseen ydinosaamiseen eikä niissä toisteta yhteisessä ydinosaamiskuvauksessa esitettyjä asioita, ellei siihen ole erityistä syytä. Papeille ja kanttoreille keskeisiä ovat teologisen ja arvo-osaamisen sekä ammatin tehtäväosaamisen ulottuvuudet. Ne esitetään yleistä kuvausta syvemmin.

Pappien ja kanttorien tarvitsema ydinosaaminen kiteytyy viiteen osaamisalueeseen, jotka varsinaisissa kuvauksissa saavat toisistaan poikkeavia sisältöjä: 1) teologinen ja arvo-osaaminen, 2) vuorovaikutusosaaminen, 3) papin tai kanttorin tehtäväosaaminen, 4) työelämä- ja kehittämisosaaminen ja 5) toimintaympäristö- ja yhteisöosaaminen.

Ydinosaamiskuvauksissa kuvataan koko ammattikunnan osaamista, ei yksilökohtaista osaamista.

Miten ydinosaamiskuvauksia voi hyödyntää seurakunnissa

Kuvaukset ovat mainioita strategisia työvälineitä osaamisen johtamiseen. Niiden avulla voidaan hahmottaa kirkon ammatteja yhdistävä yhteinen ydinosaaminen (kirkon ammattien yhteinen ydinosaamiskuvaus) sekä hengellisen työn ammattien erilaiset osaamisprofiilit. Ammattien ydinosaamiskuvauksia käytetään rinnakkain kirkon ammattien yhteisen ydinosaamiskuvauksen kanssa. Niitä voidaan hyödyntää, kun seurakunnassa halutaan hahmottaa ja tehdä näkyväksi työntekijöiden, tiimien, koko työyhteisön osaamista, kartoittaa osaamistarpeita ja kohdentaa resursseja henkilöstön osaamisen kehittämiseen esimerkiksi koulutuksen avulla. Ydinosaamiskuvauksia voidaan käyttää peilinä, kun halutaan ennakoida, miten osaamistarpeet ovat muuttuneet ja millaista osaamista työyhteisöön tarvitaan tulevaisuudessa.

Keväällä 2020 Kirkon koulutuskeskuksen järjestämässä kirkollisen korkeakoulutuksen työseminaarissa ideoitiin tapoja hyödyntää ydinosaamiskuvauksia. Seurakuntatyössä niille löydettiin esimerkiksi seuraavia käyttötapoja: 1) yksilön, tiimin ja työyhteisön osaamistarpeiden kartoittaminen, näkyväksi tekeminen sekä henkilöstön kehittämissuunnitelmien laatiminen, 2) toiminnan suunnittelu ja kehittäminen, 3) jaetun johtajuuden toteuttaminen, jolloin prosessin tai tilanteen johtajuus määrittyy tunnistetun asiantuntijuuden ja osaamisen perusteella, 4) apu rekrytointiin ja tehtäväkuvien hahmotamiseen, 5) osaamisen kriteerien määrittely ja suoritusarviointien kehittäminen, 6) harjoittelun ohjauksen ja perehdyttämisen tuki, 7) niitä voidaan hyödyntää verkosto- ja sopeutussyhteistyössä, kun kuvataan

Kaikki ydinosaamiskuvaukset löytyvät Kirkon ydinosaamiskuvaukset -verkkosivustolta.

kirkon työntekijöiden osaamista sekä 8) projekteissa tarvittavan osaamisen hahmottaminen ja tunnistaminen.

Ydinosaamiskuvaukset koulutuksessa ja kirkon toiminnan kehittämisessä

Seurakuntatyön ohella ydinosaamiskuvauksia hyödyntävät kirkon työhön opiskelevat, jotka käyttävät niitä opiskeluaikana muodostaessaan kokonaiskuvaa kirkon ammatteista. Ydinosaamiskuvaus toimii myös opiskelijan oman ammatillisen kasvun ja identiteetin kehittymisen peilinä. Niitä on käytetty hiippakuntien järjestämissä orientaatiovalmennuksissa.

Erityisen hyvin ydinosaamiskuvaukset soveltuvat koulutusten kehittämiseen sekä ammattiin johtavassa koulutuksessa että kirkon tarjoamassa täydennyskoulutuksessa. Niitä on hyödynnetty verkostoyhteistyössä ja koulutuspoliittisessa vaikuttamisessa, jolloin kuvausten avulla voidaan esitellä kirkon ammatteja sekä kirkon työntekijöiden osaamista. Kirkkojen kansainvälisessä yhteistyössä niitä on käytetty koulutusten ja ammattien vertailussa ja yhteistyön kehittämiseksi. Niistä on apua myös EU:n tasolla tapahtuvassa ammatti-pätevyyskysien tunnistamisessa.

Ydinosaamiskuvausten tekijät

Ydinosaamiskuvausten laatimiseen on osallistunut hyvin laaja joukko

kirkon työntekijöitä ja vastuunkantajia. He ovat osallistuneet erilaisiin työskentelyihin, joita ovat usein organisoineet kirkon ammattien koulutusten seurantaryhmät. Työskentelyissä on hyödynnetty osallistujien kokemusta ja asiantuntemusta sekä käytetty myös tutkimustietoa. Valmisteluprosessin koordinaatiovastuu on ollut Kirkon koulutuskeskuksen asiantuntijoilla (johtaja **Kari Kopperi**, asiantuntija **Marja Pesonen**, asiantuntija **Helena Tuominen**, kouluttaja **Ulla Tuovinen** ja koulutussuunnittelija **Eeva Salo-Kopperi**). Erityistehtävien kuvauksia on rakennettu kyseisten tehtäväalueiden verkostoissa.

Jokaista kuvausta on valmisteltu työryhmissä. Niiden jäsenet ansaitsevat kiitokset tekemästään työstä. Pappien ydinosaamiskuvausta olivat laatimassa mm. hiippakuntadekaani **Kai Jantunen**, kirkkoherra **Mimosa Mäkinen**, yliopistonlehtori **Heikki Salomaa**, piispainkokouksen teologinen sihteeri **Anna-Kaisa Inkala** ja koulutussuunnittelija **Eeva Salo-Kopperi**. Kanttorin ydinosaamiskuvauksen valmisteluun osallistuivat erityisesti kouluttaja **Ulla Tuovinen**, kanttori **Anna Pulli-Huomo**, hiippakuntasihteeri **Hanna Remes** sekä kanttorikoulutuksen seurantaryhmä **Katarina Engströmin** johdolla. ✕

LÖYDÄ OMA TAPASI
VOIDA HYVIN
JA TEE SIITÄ PYSYVÄ.

Oletko tyytymätön hyvinvointiisi ja haaveilet elämäntaparemontista?
Ovatko arjen kiireet terveyttäsi tukevien valintojen esteenä?

Pysyvään muutokseen -hyvinvointikursseilla saat työkaluja itsestäsi huolehtimiseen ja tukea motivaation löytämiseen.

Ota ensimmäinen askel kohti pysyvää hyvinvointia. Pystyt siihen!

**Tutustu ja hae jaksoille
osoitteessa pht.fi**

Kappalaisen viran täyttäminen

Kappalaisen virka täytetään julkisella hakumenettelyllä. Julkisen hakumenettelyn tavoitteena on turvata hallinnon uskottavuus, oikeudenmukaisuus ja tasapuolisuus sekä parhaan mahdollisen henkilöstön saaminen julkishallinnon palvelukseen.

PILVI KERAVUORI, TEKSTI

NOTAARI, ESPOON HIIPPAKUNNAN TUOMIOKAPITULI

JANI LAUKKANEN, KUVA

Viran julistaminen haettavaksi

Kappalaisen viran tultua avoimeksi tuomiokapituli tiedustelelee seurakunnalta viran erityisiä tarpeita, jotka voidaan ottaa huomioon virantäyttöprosessissa. Tämän jälkeen tuomiokapituli julistaa kappalaisen viran haettavaksi yleensä 30 päivän hakuajalla ja julkaisee hakuilmoituksen asianmukaisella tavalla. Viranhakuilmoitus julkaistaan tuomiokapitulin julkisten kuu-

lutusten ilmoitustaululla, hiippakunnan hallintotiedotteessa, lyhyellä huomioilmoituksella valtakunnallisesti ilmestyvässä lehdessä sekä useimmiten myös hiippakunnan kotisivuilla ja KirkkoHR-järjestelmässä. Usein myös seurakunta julkaisee virasta oman ilmoituksensa. Hakemukset toimitetaan tuomiokapitulille hakuilmoituksessa ilmoitetulla tavalla hakuajan kuluessa. Virkoja haetaan usein sähköisesti. Hakemukseen liite-

Kappalaisen virka täytetään julkisella hakumenettelyllä.

tään nimikirjaote ja mahdollisesti muita liitteitä, joihin hakija haluaa vedota.

Tuomiokapituli voi erityisestä syystä päättää enintään yhden vuoden ajaksi kerrallaan, ettei kappalaisen virkaa julisteta haettavaksi. Tällainen syy voi olla, että on vireillä hanke seurakunnan liittämiseksi toiseen seurakuntaan, virka on tulossa tarpeettomaksi tai seurakunta tekee papiston koko virkarakennetta koskevaa selvitystyötä. Vuoden kuluttua tuomiokapituli julistaa viran haettavaksi tai harkitsee seurakunnan anomuksesta, onko viran haettavaksi julistamisen siirtämiselle edelleen olemassa perusteita.

Hakijoiden kelpoisuuden tutkiminen ja lausunnon antaminen

Hakuajan päätyttyä tuomiokapituli tutkii viivytyksettä hakijoiden kelpoisuuden virkaan ja antaa hakijoista seurakunnalle lausunnon. Lausunnon valmistelee tuomiokapitulin istunnolle useimmiten pappisasessori. Lausunnossa hakijoita arvioidaan heidän osoittamansa kyvyn ja taidon perusteella sekä ottaen huomioon seurakunnan ilmoittamat erityiset tarpeet. Lausunto on osa asian valmistelua, eikä siihen saa hakea erikseen muutosta. Tuomiokapituli voi perustellusta syystä päättää hakuajan jatkamisesta, uudesta hakumenettelystä tai viran täyttämättä jättämisestä.

Kappalaisen viran kelpoisuusehtoina ovat Suomen evankelis-luterilaisen kirkon jäsenyys, pappisvihkimys ja pastoraalitutkinnon suorittaminen. Julkista virkaa hakevan tulee täyttää myös perustuslaissa säädetyt yleiset nimitysperusteet, joita ovat taito, kyky ja koeteltu kansalaiskunto. Kirkkojärjestyksessä säädetään lisäksi virkoihin vaadittavasta kielitaidosta.

Julkista virkaa hakevan
tulee täyttää myös
perustuslaissa säädetyt
yleiset nimitysperusteet.

Yksikielisessä seurakunnassa kappalaiselta vaaditaan seurakunnan kielen erinomaista suullista ja kirjallista taitoa sekä toisen kielen tyydyttävää ymmärtämisen taitoa. Kaksikielisessä seurakunnassa vaaditaan seurakunnan enemmistön kielen erinomaista suullista ja kirjallista taitoa sekä toisen kielen tyydyttävää suullista ja kirjallista taitoa. Kelpoisuusehtojen on täytettävä hakuajan päättyessä. Vaadittu kielitaito voidaan osoittaa myös hakuajan päätyttyä, jos se ei viivytä asian käsittelyä.

Kappalaisen virkaan ei ole kelpoinen hakija:

- joka ei täytä edellä mainittuja kelpoisuusehtoja
- joka on pidätetty pappisviran toimittamisesta
- joka on samanaikaisesti hakijana välittömällä vaalilla valittavaan kirkkoherran virkaan (poikkeuksena tietyt kirkkoherran välittömään vaaliin liittyvät tilanteet: KJ 6:18 §:n 2 ja 3 mom.)
- jolta ilmeisesti puuttuvat viran hoitamiseen tarvittavat edellytykset

Välillisellä vaalilla valittavia kirkkoherran virkoja ja muita kappalaisen virkoja voi hakea useampaa samaan aikaan.

Kappalaisen vaali

Seurakunta haastattelee kappalaisen viran hakijat sen jälkeen, kun tuomiokapituli on tutkinut hakijoiden kelpoisuuden ja antanut lausuntonsa. Seurakunnalla on käytettävissään tuomiokapitulin antaman lausunnon lisäksi kaikki kelpoisuusvaatimusten täyttävien hakijoiden hakemukset liitteineen. Tarvittaessa seurakunta voi arvioida hakijoita soveltuvuustutkimuksilla.

Kirkkovaltuusto, seurakunta-neuvosto tai kappelineuvosto valitsee virkaan jonkun niistä hakijoista, jotka tuomiokapituli on todennut kelpoisiksi virkaan. Kappalaisen valinta on aina suoritettava henkilövaalina. Jos kappalaisen vaalin äänet menevät tasan, tuomiokapituli antaa viranhoitomääräyksen jollekin eniten ääniä saaneista hakijoista ottaen huomioon hakijoiden kelpoisuuden, taidon ja kyvyn haettavaan virkaan. Kappalaisen valintapäätöksestä on muutoksenhakumahdollisuus.

Tuomiokapituli antaa virkaan valitulle viranhoitomääräyksen kirkkovaltuuston, seurakuntaneuvoston tai kappelineuvoston päätöksen tultua lainvoimaiseksi. Virkasuhteeseen otettaessa voidaan määrätä virantoimituksen aloittamisesta alkavasta enintään kuuden

Tuomiokapituli pitää
nimikirjaa kaikista
hiippakunnan papeista
ja lehtoreista.

kuukauden koeajasta. Hiippakunnan piispa tai hänen määräämänsä pappi avustajineen toimittaa kappalaisen virkaan asettamisen virkaanasettamismessussa.

Nimikirja ja ansioluettelo

Tuomiokapituli pitää nimikirjaa kaikista hiippakunnan papeista ja lehtoreista. Nimikirjan tarkoituksena on antaa työnantajalle luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa viranhaltijoista ja työntekijöistä. Nimikirja nauttii ns. julkista luotettavuutta, eli siinä esitettyjä tietoja ei tarvitse erikseen todentaa viranhaun yhteydessä. Siksi nimikirjaan merkitään vain todisteellisesti esitettyjä tietoja. Nimikirjaotetta tarvitaan haettaessa papin virkaa. Jotta nimikirjaotteen saa tarvittaessa pyydettyä liitteeksi viranhakuun, on oma nimikirja tärkeää pitää tuomiokapitulissa ajan tasalla.

Nimikirjan lisäksi pappi voi laatia ansioluettelon (curriculum vitae, CV), jossa hän avaa oleellisen koulutus- ja työhistoriansa sekä osaamisensa tiivistetyssä muodossa. Ansioluettelon suositeltava pituus on korkeintaan kaksi sivua. Tällöin siitä on helppo nähdä olennaiset tiedot. ✕

Lisätietoja

Työllisyysilanteesta ja hiippakuntien tarkemmista käytännöistä voi tarvittaessa kysyä lisää hiippakuntien notaareilta ja hiippakuntapastoreilta.

Espoon hiippakunta: Notari Pilvi Keravuori

Helsingin hiippakunta: Notari Aappo Laitinen

Kuopion hiippakunta: Notari Janne Bovellan

Lapuan hiippakunta: Hiippakuntapastori Jaakko Antila

Mikkelin hiippakunta: Notari Leena Silvonen-Jokinen

Oulun hiippakunta: Hiippakuntapastori Päivi Liiti

Porvoon hiippakunta: Notari Linus Stråhlman

Tampereen hiippakunta: Notari Hannu Laukkonen

Turun arkkihiippakunta: Hiippakuntapastori Pauliina Järvinen

Sähköpostiosoitteet: etunimi.sukunimi@evl.fi

Oma nimikirja on
tärkeää pitää
tuomiokapitulissa
ajan tasalla.

VANHEMMAT JA KUMMIT ARVOSTAVAT PAPIN TYÖTÄ **KASTETILAISUUDESSA**

Kastamisen väheneminen on toisinaan kirvoittanut kirkossa pohdintoja, voisiko pappien ja kanttoreiden kouluttaminen tai muu virittäminen kastetoimituksia varten saada vanhemmat tuomaan sankemmin joukoin lapsensa kasteelle. Kastamattomuuden taustalla ovat kuitenkin muut syyt kuin pappien ja kanttorien toiminta.

MAARIT HYTÖNEN
TUTKIJA, KIRKON TUTKIMUSKESKUS

Kastamattomuuden syynä on yleensä vanhempien uskon puute tai kirkkoon kuulumattomuus. Alkuvuodesta 2019 alle kouluikäisten vanhemmille tehdyn kyselyn mukaan perusteet olla kastamatta liittyivät seuraaviin syihin: lapsen haluttiin voivan itse päättää, vanhempi ei pidä itseään uskovaishenkilönä, vanhemmalla on ohut side luterilaiseen kirkkoon, vanhempi ei kuulu kirkkoon tai puoliso ei halua, että lapsi kastetaan. Valtaosa kirkon jäsenten kastamattomista lapsista (86 %, n. 3 100 lasta vuonna 2018) on perheissä, joissa vain toinen vanhemmista kuuluu luterilaiseen kirkkoon.

Pappien ammattitaitoa kastetöissä arvostettiin myös Kirkon tutkimuskeskuksen vuonna 2018 kirjoituspyynnöllä keräämässä aineistossa, johon tämä artikkeli perustuu. Siinä suomalaisia pyydettiin kertomaan, mitä oma, lapsen tai kummilapsen kaste merkitsee heille, miten kummiutta toteutetaan ja liittyykö kummisuhteeseen hengellisyyttä sekä millaisia odotuksia kummisuhteeseen kohdistuu. Kyselyyn vastasi 855 henkilöä. Tutkimus ”Maailman tärkein tapahtuma” – suomalaisten käsityksiä kasteesta ja kummiudesta on ilmestynyt Kirkon tutkimuskeskuksen verkkojulkaisuna 63.

Kasteessa ja kummiudessa on monia ulottuvuuksia

Vastausten analyysissä ilmeni, että kaste merkitsee suomalaisille yhtäältä yhteisön jäsenyyttä ja mahdollisuutta osallistua kirkon toimintaan ja kirkollisiin toimituksiin. Toisaalta tärkeitä ovat kasteeseen liittyvät tavat ja perinteet sekä vanhempien valitseman nimen saaminen. Kolmanneksi kastetta kuva-

Kastamattomuuden syynä on yleensä vanhempien uskon puute tai kirkkoon kuulumattomuus.

taan uskonnollisella ulottuvuudella, jossa korostuu Jumalan antama siunaus ja huolenpito, Jumalan rakkaus ja armo, Jumalan lapseksi tuleminen, usko ja Jeesuksen seuraaminen sekä pelastus ja ikuinen elämä. Joillekin kaste ei merkitse mitään tai sen merkitystä ei ajatella. Oman lapsen ja kummilapsen kastetta kuvattiin edellisten lisäksi myös vastuullisena tehtävänä, jonka vanhemmat ja kummit olivat saaneet.

Kummisuhteessa tärkeänä pidetään yhteistä aikaa ja tekemistä. Merkki- ja juhlapäivinä muistaminen, lahjojen antaminen sekä muu yhteydenpito niin kummilapseen, kummiin kuin näiden perheisiin sekä auttaminen, tukeminen ja hoitaminen kuuluvat moneen kummisuhteeseen. Kummiuteen liittyy myös hengellinen ulottuvuus, joka ilmenee niin esirukouksena kuin kristillisen perinteen välittämisenä ja kirkon toimintaan osallistumisena.

Kastejuhla herättää tunteita

Kastejuhla ja siihen osallistuminen rukoilemalla, lasta siunaamalla tai esirukousta lukemalla olivat tehneet osallistujiin syvän vaikutuksen. Papit eivät toki olleet vastauksissa

pääroolissa ja useimmiten heidät mainittiin aineistossa neutraalissa merkityksessä. Lähinnä kerrottiin, mitä pappi teki liittämättä tekemiseen positiivisia tai negatiivisia määreitä.

"Lapseni saivat nimen. Ja erittäin kauniin muiston itse sain. Pidin kummastakin tilaisuudesta. Pappi vieraili myös kotona toisen lapsen kastetilaisuuden jälkeen."

Jos pappien toimintaan kasteen yhteydessä liitettiin laadullista arviointia, siihen oltiin hyvinkin tyytyväisiä. Vanhemmat arvostivat sitä, että pappi oli vieraillut kasteperheessä ennen tai jälkeen kastetilaisuuden. Kastejuhlasta teki erityisen läheisen ja lämpimän, jos kastepappi oli entuudestaan tuttu. Kaste keskustelun rentous ja papin ammattitaito hyödyntää kaste keskusteluita kastetilaisuudessa oli tehnyt vaikutuksen.

"Itselleni oman lapsen kastetilaisuudessa oli hienoa, kun kastepappi kävi kotonamme juttelemassa ennen tilaisuutta. Juttelimme toki kasteesta ja lapsesta, mutta myös kaikista mahdollisista asioista maan ja taivaan välillä. Hän hienosti poimi keskusteluista meille tärkeitä asioita ja sanoitti niitä ääneen kastetilaisuudessa."

Hieman yllättäen joillakin vanhemmilla ja kummeilla oli hyvin tarkkoja muistikuvia siitä, mitä pappi oli puhunut kastepuheessa. Erityisesti lapsen nimeen liittyvät yksityiskohdat olivat painuneet läsnäolleen seurakunnan mieliin.

"Muistan kastetilaisuudesta papin puheen, jossa hän kertoi, miten kastetun lapsen nimi kirjoitetaan Taivaan kirjaan."

"Oman lapseni kasteesta jäi vahvasti mieleen kasteaavan ilmaus 'siirrä tämä lapsi pahan vallasta rakkaan paikaksi valtakuntaan'. Vaikka en ajattelekaan, että lapsen kasteessa olisi jon-

kinlaista 'maagista' voimaa, niin silti nämä sanat olivat minulle merkityksellisiä. Samoin kastepapin puheesta jäivät mieleen lapsellemme annetun nimen kääntäminen hepreaksi ja se, mitä nimi tarkoittaa hepreasta suomeksi käännettynä."

Kummius jakaa mielipiteitä

Kirkkoon kuulumattomien henkilöiden kutsuminen kummeiksi tai siihen verrattavaan rooliin jakoi kuitenkin mielipiteitä. Papit saivat jonkin verran ihmettelyä osakseen silloin, kun he olivat hyväksyneet kummeiksi kirkosta eronneita tai antaneet heille kummitodistuksen.

"Pidän tärkeänä, että kummius on kirkossa arvostettua. Myös ihmiset arvostavat sitä, että saavat olla kummi. Parikin tuttavaani on liittynyt kirkkoon uudestaan kummiuden vuoksi. Ihmettelen sitä, että jotkut papit ottavat kummiksi myös kirkosta eronneita, ja erottavat jonkinlaisen tosiasiallisen ja muodollisen kummiuden. Pidän huonona sitä, että kummiuden kriteereistä ei huolehdi, koska se vaikuttaa suoraan myös kummiuden hengelliseen ymmärtämiseen ja sisältöön. [...]"

Toisaalta papit saivat myös positiivista palautetta siitä, että kirkkoon kuulumattomat "aikuiset ystävät" saivat osallistua kastetoimitukseen ja lapsen siunaamiseen kummien tavoin:

"Molemmilla lapsilla on onneksi yksi aktiivisempi kummi; toinen kuuluu aktiivisesti seurakuntaan ja toinen on ateisti, mutta silti minun silmissäni kummi, vaikka kristillinen kirkko ei sitä virallisesti hyväksykään. Papille tämä ei ollut ongelma ristiäisissä, ateistikummit seisovat siunaamishetkessä mukana ja omien sanojensa mukaan toivoivat lapselle hyviä asioita ja onnellista elämää."

Papeista kerrottiin mukavia muistoja paitsi kastetoimituksiin myös muihin kirkollisiin toimituksiin liittyen. Kummin tehtävää siunata konfirmaatiossa kummilap-

Kastejuhlasta teki erityisen läheisen ja lämpimän, jos kastepappi oli entuudestaan tuttu.

sensa sekä odotettiin etukäteen että muisteltiin vielä pitkään ripille pääsyn jälkeen. Kummien kutsuminen siunaamaan kummilapsiaan näiden avioliittoon vihkimisen yhteydessä oli niin ikään mieliinpainuva hetki sekä kummeille että kummilapsille.

Kummiuden hengellinen ulottuvuus korostui tutkimuksessa itserekrytointiin perustuvan aineistonkeruutavan vuoksi. Valtaosa odotti kummilta selkää kytköstä kristillisyyteen ja moni oli huolissaan tämän elementin katoamisesta kummisuhteesta. Kummius koettiin usein hengellisenä tehtävänä. Kummit rukoilivat kummilastensa puolesta ja kummilapset pitivät arvokkaana, että olivat saaneet elämänsä edes yhden kristillistä elämäntapaa toteuttavan ihmisen. Joillakin tutkimukseen osallistujilla oli pelko, että kirkko itse turhentaa ja vesittää hengellisyyden kummisuhteesta.

"Minulle on ollut suuri kunnia olla kahden lapsen kummeina. En osaisi kuvitella tehtävää ilman, että lapsi kastetaan. Tehtävä on minulle hengellinen tehtävä ja yhteinen matka lapsen kanssa. Voin olla jonkun lapsen ystävä, mutta on aivan eri asia olla lapsen kummi."

Vaikka aineisto oli painottunut keskimääräistä suomalaista uskonnollisesti aktiivisempiin henkilöihin, se kertoo samalla siitä, että kummiudessa voi edelleen olla merkittävä hengellinen ulottuvuus. Niille, joille uskolla ja siihen liittyvillä tavoilla ja toiminnoilla on henkilökohtaista merkitystä, myös niiden välittäminen sekä omille lapsille että kummilapsille on luontevaa ja luonnollista. Kristillisen perinteen välittämisen uusille sukupolville kyseenalaistavat herkimmin ne, joille sillä ei ole omakohtaista merkitystä. ✕

Kaste merkitsee suomalaisille yhtäältä yhteisön jäsenyyttä ja mahdollisuutta osallistua kirkon toimintaan ja kirkollisiin toimituksiin.

JAANA PARTTI

SATEENKAARITYÖN PASTORI, KALLION SEURAKUNTA,
HELSINKI

Paikka mihin saa tulla

*"On riemu, kun saan tulla
sun, Herra, temppeliis,
sun porteistasi käydä
sisälle pyhyyksii." (VK 195:1)*

Tätä virttä usein hyräilen mielessäni, kun lähdän kotikatuni toisella puolella sijaitsevaan Kallion kirkkoon toimittamaan messua. Seurakunnan yhteinen jumalanpalvelus on ollut minulle konfirmaatiostani asti tärkeää.

Kun olin lapsi, ei perheemme käynyt koskaan kirkossa, vaikka asuimme aivan Mikkelin tuomio-kirkon vieressä. Rippikoulun jälkeen jäin mukaan seurakunnan toimintaan, ja oli jotenkin itsestään selvää, että me nuoret kävimme sunnuntaisin kirkossa. Siellä sai tavata toisia nuoria ja kirkonmenojen jälkeen jäädä seurustelemaan kavereiden kanssa. Pian siitä muodostui jokaviikkoinen tapa ja vähitellen jumalanpalvelus erilaisine elementteineen alkoi aueta, ja suorastaan rakastuin jumalanpalvelukseen.

Paljon jäi myös hämärän peittoon. Miksi ehtoollista ei vietetä joka viikko (1970-luvulla ei vietetty)? Miksi papit kääntyivät joskus seurakuntaan, joskus alttariin päin? Miksi kunnia ja kiitosvirsi jäivät joskus pois? Mitähän papit salaperäisessä sakastissaan tekivät ennen jumalanpalveluksen alkua?

Kirkko oli minulle myös eräänlainen pakopaikka. Kodin ilmapiiri oli joskus riitainen ja ahdistava vanhempien tehdessä avioeroa, mutta kirkosta saattoi aina löytää turvallisuuden tunteen ja siellä levoton mieli tyyntyi taas.

Iloitsen siitä, että nykyinen kotikirkkoni Kallion kirkko on avoinna joka päivä aamusta iltaan ja päivän mittaan ihmisiä poikkeaa sisään hetkeksi tai pari. On paikka mihin saa tulla ja olla rauhassa, huokaista Jumalan puoleen, miettiä omaa elämäntilannettaan tai ihan muuten vaan. Iloitsen myös

seurakuntamme harvinaisen vilkkaasta jumalanpalveluselämästä: sunnuntaimessun lisäksi meillä on joka arki-ilta viikkomessu klo 18, mihin voi tulla vaikkapa päivän töitten jälkeen ja jatkaa sitten kotiin. Nämä viikkomessut ovat eri päivinä luonteeltaan hiukan erilaisia. Eniten niistä minua koskettaa keskiviikkoisin toimitettava Hiljaisen rukouslaulun messu, jossa lauletaan keskiaikaisia rukouksia ja psalmeja. Kun seurakunta ja esilaulajien ryhmä laulavat näitä ikivanhoja rukouksia, siinä taivas ja maa hipaisevat toisiaan ja sitä tuntee aivan kuin leijuvansa jossain suunnattoman suuressa hyväksynnässä ja hellyydessä.

Kerran kuussa lauantaisin toimitettava Sateenkaarimessu Alppilan kirkossamme toimii suurelta osin vapaaehtoisten voimin. Nämä messut ovat rentoja: seurakunnan ja toimittajien vuorovaikutus toimii hienosti, yhteinen veisuu on voimallista ja kirkkosalissa on seurakuntalaisille tuttua symboliikkaa, esim. sateenkaarilippu, värikkäät rukouskivet...

Minulle messu on yksi tärkeimmistä asioista elämässäni. Siinä on oikeastaan kaikki mikä on tarpeellista. On yhteisöllisyys, on rukous, on sanan kuuleminen ja on ehtoollinen, jokaisen kristityn matkaeväs. On myös musiikki ja virrenveisuu, jotka usein puhuttelevat sielua enemmän kuin messun toimittajien sanoitukset. Jumalanpalvelus vahvistaa kristityn identiteettiä, antaa elämälle rytmin ja syvyyden. Se antaa toivoa ja kannattelee arjessa.

"Minä tahdon tulla sinun alttarisi eteen, sinun eteesi, Jumala, minun iloni!" (Ps.43: 4) ✕

KIMMO HEINILÄ

TT, KAPPALAINEN, RAAHEN SEURAKUNTA

KONFIRMAATIO

kirkollisena toimituksena ja kirkon kasvatustyön prosessina

Konfirmaatio perustuu ei-luterilaiseen teologiaan.

Konfirmaatio on kirkollinen toimitus, johon rippikoulu päättyy. Sen teologinen sisältö on ollut tulkinnanvarainen. Eri aikakausina esiintyneiden teologisten korostusten on katsottu tuoneen uusia merkityksiä konfirmaation sisältöön. Erilaiset painotukset konfirmaatiosta ovat merkinneet konfirmaation monitulkintaisuutta. Käsitykseni on, että luterilaisten kirkkojen epäyhtenäiset konfirmaatiokäsitykset eivät johdu niinkään kirkkojen erilaisista toimintaympäristöistä tai paikallisista kulttuureista, kuten on esitetty, vaan konfirmaation syntyhistoriasta. Konfirmaatio kehitettiin alkuaan luterilaisen reformaatioliikkeen ulkopuolella ja sille vieraassa opillisessa maastossa. Sen teologia epäilemättä perustui luterilaisesta opillisesta viitekehyksestä poikkeavaan teologiaan, kuten tälle viera-

seen kaste- ja sakramenttioppiin. Tästä syystä konfirmaation moniselitteisyys on aiheuttanut luterilaisille kirkkoille ongelmia.

Liturginen toimitus vai kasvatusprosessi?

Luterilaisen maailmanliiton (LML) ensimmäisessä konfirmaatiotutkimusprojektissa 1957–1963 konfirmaation määritelmä päivitettiin: konfirmaatio on kirkollinen toimitus, joka on nähtävä osana kirkon kasvatustyön kokonaisuutta. Projektin erään toisen määritelmän mukaan konfirmaatio käsittää koko kirkon kasvatustyön. Siksi konfirmaatiolle ei voida asettaa mitään tiettyä päättymisen hetkeä. Konfirmaatio on prosessi, joka kattaa periaatteessa koko elämän. Kirkon kasvatustyön kokonaisuudessa Jumala konfirmoi eli vahvistaa kastetun uskoa.

Konfirmaatio ja vahvistaminen tuoreimmissa rippikoulusuunnitelmissa Suomessa LML:n laajentunut konfirmaatiokäsitys näkyi vasta vuoden 2001 rippikoulusuunnitelmassa (RKS 2001). Siihen asti lähinnä konfirmaatiotoimituksen oli tulkittu vahvistavan uskoa, mutta nyt myös rippikoulussa katsottiin olevan uskoa vahvistavia elementtejä. Tällaisena nähtiin etenkin rippikoulun jumalanpalvelus- ja hartauselämä. Vasta vuoden 2017 rippikoulu-uudistuksessa (RKS 2017) rippikoulun tulkitaan kokonaisuutena vahvistavan nuoren uskoa. Suomen evankelis-luterilainen kirkko on siis viimein tavoittanut LML:n käsityksen rippikoulusta konfirmaatioprosessina. Rippikoulu ja konfirmaatio tulkitaan RKS 2017:ssä kuitenkin vielä erillisinä suureina. Molempien tosin käsitetään siinä vahvistavan uskoa, mutta rippikoulua ei sanoiteta konfirmaatioksi, vaan konfirmaatiomessun keskellä oleva kirkollinen toimitus määritellään yhä konfirmaatioksi. Lisäksi konfirmaatiotoimitus on saanut siinä RKS 2001:een verrattuna korostuneen uskoa vahvistavan motiivin. Konfirmaation käsitetään vahvistavan uskoa myös kirkollisten toimitusten kirjassa vuodelta 2003.

Konfirmaatio on rukousta

Näen tässä korostuksessa ongelmia siksi, että konfirmaatiotoimitus, jota ympäröi konfirmaatiomessu, sisältää elementtejä, jotka luterilaisessa jumalanpalvelusteologiassa tulkitaan rukoukseksi. Apostolinen uskontunnustus ei siis ole uskon tunnustamista sanan varsinaisessa merkityksessä vaan kiitosrukousta Jumalalle. Konfirmoitavien siunaaminen ei ole siunauksen jakamista

nuorille vaan siunauksen pyytämistä heille. Lisäksi konfirmaatiotoimitukseen on perinteisesti liitetty esirukous, jossa rukouksessa pyydetään vielä Jumalan huolenpitoa konfirmoiduille nuorille sekä heidän läheisilleen.

Konfirmaatio ei ole konfirmaatiota

Kun luterilaisessa teologiassa sana ja sakramentit eli armonvälineet vahvistavat uskoa, niin konfirmaatiotoimitus rukoukokonaisuutena ei kuulu armonvälineisiin. Siksi siihen ei kuulu uskoa vahvistavia elementtejä. Konfirmaatiotoimitusta ympäröivä messu, joka koostuu sanasta ja sakramenteista, sen sijaan vahvistaa uskoa. Konfirmaatiotoimitus ei siis ole sanan varsinaisessa merkityksessä konfirmaatiota eli vahvistamista. Sillä voi olla pastori-

Konfirmaation moniselitteisyys on aiheuttanut luterilaisille kirkkoille ongelmia.

KUVA: LEHTIKUVA

raalisen vahvistamisen ulottuvuus, mutta ei sakramentaalisen vahvistamisen merkityksessä. RKS 2017 määrittelee konfirmaatiotoimituksen uskon vahvistamiseksi. Se on luterilaisen teologian kannalta ongelmallista. Konfirmaation käsite olisikin määriteltävä perustellummin.

Uskontunnustus on ylistystä eikä tunnustautumista

Konfirmaatiotoimituksen teologinen sisältö olisi tulkittava luterilaisen jumalanpalvelusteologian mukaisesti rukoukseksi. Lutherin jumalanpalvelusteologiassa uskon tunnustaminen liittyy ripin synnintunnustukseen ja ehtoollisen viettoon. Reformaattori ei liitä tunnustautumista liturgiseen uskontunnustukseen, jonka hän tulkitsee adoraatioksi, Jumalan ylistämiseksi. Tämä on yhä ajankohtainen tulkinta luterilaisessa jumalanpalvelusteologiassa.

Uskon tunnustaminen toteutuu messuun osallistumisena

Rippikoululaisille ja seurakuntalaisille olisi opetettava, että Apostolinen uskontunnustus on Jumalan ja hänen tekojensa ylistämistä ja niistä kiittämistä. Tunnustautuminen uskoon toteutuu kunkin kohdalla messuun osallistumisena, ei niinkään uskontunnustuksen lausumisena. Uskontunnustuksen lausuminen alttarin edessä on siten tarpeetonta. Rippikoulunsa päättävät nuoret voivat lausua sen seurakuntalaisten tavoin omalta paikalta kirkon penkistä.

Konfirmaatiosiunaus on siunauksen pyytämistä

Nuorten uskoa ei konfirmoida eli vahvisteta Apostolisella siunauksella eikä muullakaan siunauksen

Rippikoulu ja konfirmaatiomessu ovat kokonaisuus, jota voidaan kutsua konfirmaatioksi ilman konfirmaatiotoimitustakin.

toivotuksella, koska konfirmaatiosiunaus ei välitä siunausta. Siksi nykyisen siunauksen sanamuodosta olisi luovuttava ja sen tilalle olisi vaihdettava pyyntörukous. Sen tulisi olla ilmiänsuhtaan niin selkeästi rukousta, että mahdollinen väärinkäsitys siunauksen jakamisesta voitaisiin välttää. Kätten päälle paneminen voidaan säilyttää konfirmaatiosiunauksen yhteydessä vain, jos se ymmärretään rukouksen eleeksi eikä armonvälineeksi.

Rippikoulu ja sen päätösmessu ovat konfirmaatiota

Yhteenvedona totean, että rippikoulu ja konfirmaatiomessu ovat kokonaisuus, jota voidaan kutsua konfirmaatioksi ilman konfirmaa-

tiotoimitustakin. Jos konfirmaatiotoimitus halutaan säilyttää esimerkiksi pastoraalisista syistä, se pitäisi muokata luterilaisen jumalanpalvelusteologian periaatteiden mukaisesti rukoukokonaisuudeksi, jotta rukousta ja armonvälineitä ei sekoiteta väärällä tavalla toisiinsa. Pohjimmiltaan on kyse luterilaiselle uskolle keskeisestä vanhurskauttamisopista. Sen mukaan ihmisen tekojen ja Jumalan tekojen välillä on ero, eikä niitä pidä sekoittaa toisiinsa. Niiden sekoituessa on vaarana, että pelastuksen perustana oleva Kristuksen vanhurskaus hämärtyy ja pelastuksen painopiste siirtyy Jumalan lupauksista ihmisen tekojen varaan. Tämä vaara on konfirmaationkin kohdalla, jos se ymmärretään armonvälineeksi rukouksen sijasta. Luterilaisen konfirmaatiokäsityksen mukaista on tulkita rippikoulu ja sen päätösmessu konfirmaatioprosessiksi, jossa Jumala vahvistaa uskoa sanallaan ja sakramenteillaan.

✕

RAUNO HEIKOLA
TUOMIOROVASTI EMERITUS

Mens sana in corpore sano

Eläkkeellä oleminen voi merkitä, että on matkusteltava ja kuljettava sinne tänne, varsinkin ennen korona-aikaa. Toki tämä voi olla tarpeen, mutta kohtuus kuitenkin on paikallaan. Lähelle matkustaminen on merkinnyt pääasiassa kakkoskotiimme sekä kesämökille matkustamista, mutta myös hengellisiin tilaisuuksiin kulkemista. Tämän vuoden pitkä ja kaunis kesä on pitänyt itseni ja vaimoni hyvin tiiviisti Rauman puskissa.

Välillä on ollut hyödyllistä matkustella vähän kauemmaksikin. Tällainen matka vaimoni kanssa oli pari vuotta sitten Latvian Liepajaan entiseen Liebauhun. Siellä sai tutustua suomalaisten jääkärien saamaan koulutukseen 100 vuotta sitten. Parien tuhatta suomalaista miestä sai siellä sotilaallisen koulutuksen. Sain vierailla ja puhuakin Liebaun Pyhän Kolminaisuuden valakirkossa, jossa suomalaiset sotilaat lupasivat puolustaa isänmaataan. Lauloimme kirkossa Lutherin virren Jumala ompe linnamme.

Kuntoilua

On tärkeää pitää huolta fyysisestä kunnosta. Olen muutaman vuoden käynyt vesijumpassa, ja se onkin mielestäni erittäin tehokas kuntoilun muoto. Kuntoilua sisältyy myös metsätöihin. Loma-asunnon pihapiirissä ovat myrskyn kaatamat puut tarjonneet useaan otteeseen kuntopiiriin. Pyöräily sekä sauvakävely ovat myös hyvää kuntoilua. Niitä tulee harrastettua. Kuntoilusta käy myös isohkon puutarhan ja

nurmikon hoitaminen. Mens sana in corpore sano. Terve sielu terveessä ruumiissa pitää todella paikkansa.

Henkistä ja hengellistä kuntoilua

Henkistä ja hengellistä kuntoilua tarvitaan myös eläkkeellä. Täytyy sanoa, että makuuhaavoja ei tässäkään suhteessa ole päässyt tulemaan. Turussa on erinomainen Kaupungin kirjasto. Olen sen palveluja käyttänyt jatkuvasti. Muutamissa yhteisöissä, yhdistyksissä ja säätiöissä olen vielä mukana. Arkkiihiippakunnan eläkepapit kokoontuvat pari kertaa vuodessa. Eläkepappeja on yli 200. Olen mukana myös rota-reissa ja lottien perinnetoiminnassa. Ekumenia on minulle tärkeä. Olen mukana Birgittalaisystävien toiminnassa. Myös kirkollisia toimituksia ja erilaisia puhetilaisuuksia hoidan.

Lopuksi

Tässä tuli jonkinlainen kattaus eläkeläisen tämän hetken tilanteesta. Mielellään sitä toivottavasti on vielä kauan, kun on terveyttä ja voimia. Tähän asti on molempia riittänyt. On vapauttavaa ja suurenmoista saada istua kirkossa sanankuulijana. Oman seurakunnan kotikirkko, Turun tuomiokirkko on minulle rakas. Tätäkin juttua kirjoitan työhuoneessani, josta näen tämän rakkaan kirkon tornin ja sen ristin. Kyllä eläkeläinenkin tarvitsee jatkuvasti Jumalan sanan ravintoa. Se on parasta henkistä ja hengellistä kuntoilua. ✕

 SACRUM

Sacrum

Virkapaita

EU:ssa suomalaisten kaavojen mukaan valmistettu virkapaita.
Värit: musta ja vihreä.
Miehet 39–48. Naiset slim-malli 34–44.

Pitkähihainen, puuvilla	53,00
Lyhythihainen, puuvilla	49,00
Pitkähihainen, sekoite	43,00
Lyhythihainen, sekoite	39,00

Ateljé
SOLEMNIS

Ateljé Solemnis

Virkapaita

Kotimainen, käsityönä yksittäin valmistettu laatu-paita sekä naisille että miehille. Myös mittatyöt ja erikoisvärit.
Miehet 37–52. Naiset 34–50.

Pitkähihainen, puuvilla	85,00
Lyhythihainen, puuvilla	75,00
Pitkähihainen, sekoite	75,00
Lyhythihainen, sekoite	65,00

Mittamuutoslisä + 5 €
(esim. hihojen tai helman
pidennys / lyhennys
valmiiseen kaavaan).
Mittatyö + 10 €
(useampi mittamuutos
tai täysin mittojen mukaan
valmistettu paita).

Laaajasta mallistostamme löydät bambupaidat, Reilun Kaupan paidat, tunikat, edustat...

Ehtoolliskalusto Sacrum

Kestävä helppohoitoinen
ruostumaton teräs.

Kalkki kaatonokalla	375,00
Pateeni 14 cm	62,00

Viinikannu

0,35 l, kannessa risti	147,00
0,65 l, kannessa risti	157,00
1,00 l, kannessa risti	177,00

Leipärasia

ø 7,5 cm, kannessa risti	78,00
ø 13,0 cm, kannessa risti	81,00

Lisää ehtoolliskalustoja: www.sacrum.fi

KIRKON AKATEEMISET –
KYRKANS AKADEMIKER AKI R.Y.
Perustettu 25.1.2001

AKIn toimisto
Rautatieäisenkatu 6,
00520 Helsinki Avoimna arkisin klo 10–14. Puh. (09) 4270 1503,
toimisto@akiliitot.fi www.akiliitot.fi

Edunvalvontaan ja työsuhteeseen liittyvät kysymykset
osoitteeseen edunvalvontaa@akiliitot.fi

SUOMEN KIRKON PAPPISLIITTO
Finlands kyrkas prästförbund R.y.
www.pappisliitto.fi, pappisliitto@akiliitot.fi
Perustettu 14.1.1918

**Puheenjohtaja,
Pappisliitto**
Ulla Ruusukallio

Ylöjärven seurakunnan
kirkkoherra, rovasti, TM,
KM, kirkon konsultti,
työnohjaaja STory
Puh. 050 356 6090
ulla.ruusukallio@devl.fi

PAPPISLIITTO PRÄSTFÖRBUNDET

SUOMEN KANTTORI-URKURILIITTO
Finlands Kantor-organistförbund r.y.
www.skul.fi, kanttori-urkuriliitto@akiliitot.fi
Perustettu 15.6.1907

**Puheenjohtaja, AKI
Puheenjohtaja,
Kanttori-urkuriliitto**
Minna Raassina

Savonlinnan seurakunnan
johtava kanttori, MuM,
Diplom-Kirchenmusikerin (A)
Puh. 044 776 8060
minna.raassina@devl.fi

SUOMEN TEOLOGILIITTO
Finlands teologförbund r.y.
www.teologiliitto.fi
Perustettu 2.6.2017

**Puheenjohtaja,
Teologiliitto**
Saara Nykänen
TM
Puh. 040 749 8472
saara.nykanen@gmail.com

STL

TOIMINNANJOHTAJA

Jussi Junni
pastori, TM, PsM
Puh. (09) 4270 1507
GSM. 044 744 7041
jussi.junni@akiliitot.fi

Yleishallinto,
neuvottelutoiminta,
edunvalvonta,
palvelussuhdeneuvonta

ASIAANTUNTIJAT

Ina Laakso
TM
Puh. (09) 4270 1501
GSM 044 491 9195
ina.laakso@akiliitot.fi

Koulutuspolitiikka, Teologiliiton
hallinto, teologien uraneuvonta,
palvelussuhdeasiat,
opiskelijatyö (teologia)
10.8.2020-31.12.2020

JÄSENPALVELUSIHTTEERIT

Tuuja Kukkonen
yo-merkonomi
Puh. (09) 4270 1503
tuuja.kukkonen@akiliitot.fi

Jäsenyysasiat, alaostot,
luottamus mieskurssit

APULAISTOIMINNANJOHTAJA

Merja Laaksamo
pastori, TM
Puh. (09) 4270 1506
GSM 050 542 3664
merja.laaksamo@akiliitot.fi

Cruxin päätoimittaja,
AKIn viestintä, Pappis-
liiton hallinto ja alaostot-
toiminta, opintomatkat,
pappien ammatilliset asiat,
palvelussuhdeneuvonta

Annukka Ruusula
kanttori, MuM
Puh. (09) 4270 1505
GSM 044 744 7040
annukka.ruusula@akiliitot.fi

Kanttori-urkuriliiton hallinto
ja alaostotoiminta,
kanttorien ammatilliset asiat,
palvelussuhdeneuvonta,
opiskelijatyö (kirkkomusiikki)

Heli Meinola
Puh. (09) 4270 1515
heli.meinola@akiliitot.fi

Cruxin toimitussihteeri,
jäsenyysasiat,
opintomatkat

LAKIMIES

Maarit Engström
OTM, KTM
Puh. (09) 4270 1502
GSM 050 518 4038
maarit.engstrom@akiliitot.fi

Palvelussuhdeneuvonta,
luottamusmiestoiminnan
koordinointi, koulutustehtävät

JÄRJESTÖKOORDINAATTORI

Ilari Huhtasalo
pastori, TM
Puh. (09) 4270 1513
GSM 044 036 1610
ilari.huhtasalo@akiliitot.fi

Hallinto, jäsenpalvelut,
kokousjärjestelyt

Erityiskoulutettujen työttömyyskassa Erko
Asemamiehenkatu 2 C, 00520 Helsinki
Puh. (09) 7206 4343 ma ja to klo 12–15
Faksi (09) 272 1212
erityiskoulutettujen.tk@erko.fi
www.erko.fi

Puhelinpalvelu yksityiselämän oikeusasioissa:
Arkisin klo 10–16 Eversheds Asianajotoimisto Oy
Puh. 010 684 1300. Mainitse minkä liiton jäsen olet ja
jäsennumerosi.

TaskuTurva-sovelluksessa
vakuutusturva aina mukana

Tyytyväisimmät asiakkaat –
EPSI Rating -asiakastyytyväisyystutkimuksen
voittaja jo kahdeksan kertaa

Asioi kätevästi
verkossa turva.fi

Mutkatonta
palvelua

Tavataan verkossa,
toimistolla tai
vaikka kotonasi

Avainlippu –
suomalaista turvaa

10 % jäsenalennus
ammattiliittojen jäsenille

Ammattiliiton jäsenille
räätälöityjä tuotteita

10 % omistaja-alennus

Liittokasko –
parasta turvaa autollesi

*Hymyile,
olet Turvassa.*

**Mekin uskomme,
että yhdessä olemme enemmän.**

Ammattiliiton jäsenenä saat parhaat Turvan edut,
täyden kympin alennukset ja räätälöidyt tuotteet.

Tutustu osoitteessa turva.fi/aki

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Turva • turva.fi • 01019 5110

